

# MAATILAN YHTIÖITTÄMISEN KANNATTAVUUS



Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Syksy, 2022

Saara-Maija Lankinen

Tekijä Saara-Maija Lankinen  
Työn nimi Maatilan yhtiöittämisen kannattavuus  
Ohjaaja Monna Alatalo

---

## TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan maatilan yhtiöittämisen vaikutuksia ja kannattavuutta. Opinnäytetyössä käsitellään erilaisten maatilayrityksille tyypillisten yhteisömuotojen eroja ja ominaispiirteitä ja verrataan eri yhteisömuodoissa toimimisen kannattavuutta. Lisäksi työssä etsitään vastauksia siihen, millaisia erilaisia vaikutuksia yhtiöittämisellä on, milloin yhtiöittäminen on maatilan näkökulmasta kannattavaa, millaisia eri tapoja yhtiöittämisen toteutukseen on ja miten yhtiöittämisprosessi tapahtuu käytännössä. Yhtiöittämisen vaikutuksia arvioidaan verotuksellisesta, taloudellisesta ja juridisesta näkökulmasta. Tutkielmassa pohditaan yhtiöittämisen kannattavuutta erityisesti case-yrityksen ja sivutoimisen maatalousyrittäjän näkökulmasta. Opinnäytetyössä keskitytään tarkastelemaan erityisesti jo toimivan maatalousyrittäjän yritysmuodon muutosta, eikä työssä ole käsitelty täysin uuden maatalosakeyhtiön perustamista. Yhtiöittäminen on usein suuri ja peruuttamaton muutos, joka on syytä suunnitella huolella. Ei voida todeta, että yhtiöittäminen olisi kannattavaa kaikille maataloille, vaan sen kannattavuus tulee aina analysoida tilakohtaisesti. Yhtiöittäminen voi olla kannattavaa erityisesti suurille ja kannattaville maataloille, isoja investointeja tehneille velkaantuneille maataloille sekä sivutoimisille maatalousyrittäjille. Maatilan taloudellisen tilanteen tulee olla lähtökohtaisesti melko hyvässä kunnossa, jotta yhtiöittämisellä olisi saavutettavissa taloudellisia hyötyjä. Usein yhtiöittämisellä ei saavuteta haluttuja hyötyjä, mikäli yrityksen toiminta on heikosti kannattavaa ja maksuvalmius sekä vakavaraisuus ovat hyvin heikolla tasolla.

Avainsanat maatalo, yhtiöittäminen, osakeyhtiö, yritysmuodon muutos

Sivut 66 sivua

ABSTRACT

This thesis examines the effects and profitability of incorporating a farm. The profitability of incorporation is analyzed and studied in the work, especially from the perspective of a case farm. The thesis deals with the differences and characteristics of different company forms typical for farm enterprises and compares the profitability of operating in different company forms. In addition, the paper seeks answers to the different effects of incorporation, when incorporation is profitable from a farm perspective, what are the different ways to implement incorporation, and how the incorporation process takes place in practice. The effects of each company are assessed from a fiscal, financial, and legal point of view. The dissertation considers the profitability of incorporation, especially from the perspective of a part-time agricultural entrepreneur. The theme of the dissertation focuses on the change of the company form of an already operating agricultural enterprise, and the work has not dealt with the establishment of a new farm company. Incorporation is often a major and irreversible change that needs to be planned carefully. It cannot be said that incorporation would be profitable for all farms, but its profitability should always be analyzed on a farm-by-farm basis. Incorporation may be profitable, especially for large and profitable farms, indebted farms that have made large investments, and part-time farmers. The economy of the farm must, in principle, be in reasonably good condition for the incorporation to bring financial benefits. Incorporation often does not achieve the desired benefits if the company's operations are poorly profitable, and liquidity and solvency are at a very low level.

Keywords Incorporation, farm, limited company, change of company form

Pages 66 pages

## Sisällys

|       |  |    |
|-------|--|----|
| 1     | Johdanto .....   | 1  |
| 1.1   | Maatilan yhtiöittäminen .....  | 1  |
| 1.2   | Opinnäytetyön tavoite ja keinot .....                                | 1  |
| 2     | Maatilojen eri yhteisömuodot ja niiden ominaispiirteet .....         | 3  |
| 2.1   | Maataloudenharjoittaja .....   | 3  |
| 2.2   | Maatalousyhtymä .....  | 7  |
| 2.3   | Osakeyhtiö .....   | 9  |
| 3     | Maatilan yhtiöittäminen.....   | 13 |
| 3.1   | Yhtiöittämisen suunnittelu ja yhtiöittämisprosessi .....             | 13 |
| 3.2   | Osakeyhtiön perustaminen ja vanhan yritystoiminnan lopettaminen..... | 14 |
| 3.3   | Yhtiöittäminen toimintamuodon muutoksena.....                        | 16 |
| 3.4   | Normaali apportti.....   | 19 |
| 4     | Yhtiöittämisen verotukselliset vaikutukset .....                     | 21 |
| 4.1   | Yhtiöittämisen verotus.....  | 21 |
| 4.2   | Tuloverotus .....  | 24 |
| 4.3   | Varojen jako yrityksestä .....                                       | 26 |
| 4.4   | Nettovarallisuuden vaikutus verotukseen .....                        | 29 |
| 4.5   | Sivutoimisen maataloudenharjoittajan verotus .....                   | 33 |
| 4.6   | Yhtiöittämisen muut verovaikutukset .....                            | 35 |
| 4.7   | Tilinpäätös- ja verosuunnittelu .....                                | 35 |
| 5     | Yhtiöittämisen muut vaikutukset .....                                | 39 |
| 5.1   | Juridiset ja hallinnolliset vaikutukset sekä riskien hallinta .....  | 39 |
| 5.2   | Taloudelliset vaikutukset .....                                      | 40 |
| 5.2.1 | Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus .....                      | 40 |
| 5.2.2 | Maatilan rahoitus .....  | 44 |
| 5.2.3 | Verovelka.....   | 45 |
| 5.3   | Yhtiöittäminen ja sukupolvenvaihdos.....                             | 47 |
| 6     | Yhtiöittämisen kannattavuus case-maatilalla .....                    | 51 |
| 6.1   | Case-maatilan esittely.....  | 51 |
| 7     | Yhteenveto ja johtopäätökset .....                                   | 52 |

|              |    |
|--------------|----|
| Lähteet..... | 55 |
|--------------|----|

## **Kuvat**

|   |    |
|---|----|
| Kuva 1. Yksityisestä osakeyhtiöstä saatujen osinkojen verotus (Verohallinto, 2021j) ... | 28 |
|---|----|

## **Taulukot**

|   |    |
|---|----|
| Taulukko 1. Yhtiöittämissäpojen keskeiset erot..... | 20 |
|---|----|

|   |    |
|---|----|
| Taulukko 2. Nettovarallisuuden vaikutus osinkojen verotukseen ..... | 32 |
|---|----|

|   |    |
|---|----|
| Taulukko 3. Sivutoimisen maatalousyrittäjän verotus ..... | 34 |
|---|----|

# 1 Johdanto

## 1.1 Maatilan yhtiöittäminen

Maataloutta on mahdollista harjoittaa eri yritysmuodoissa. Yleisimmin maataloustoimintaa harjoitetaan maataloudenharjoittajana ja vain noin 2,5 % kaikista Suomen maataloista on osakeyhtiömuotoisia (Agrimedia, 2022). Osakeyhtiö voisi kuitenkin olla kannattavin yritysmuoto monille maataloille. Yhtiömuotoisessa maatalouden harjoittamisessa sekä maataloudenharjoittajana toimiessa on jonkin verran eroja muun muassa verotuksen, hallinnon, juridisten kysymysten ja taloushallinnon suhteen. (Manninen, 2021) Usein yhtiöittämisellä tavoitellaan erityisesti verotuksellisia hyötyjä ja se mielletään kannattavaksi suurille maataloille, mutta yhtiöittäminen voi kuitenkin olla kannattavaa myös verrattain pienille tiloille esimerkiksi sivutoimisen yrittäjyyden vuoksi. Yhtiöittämisen kautta saavutettavan kevyemmän verotuksen avulla voidaan muun muassa kehittää tilan maksuvalmiutta, tehostaa luottojen hoitoa, pienentää kertynyttä verovelkaa tai kerryttää varoja investointeja varten. (Reku, 2021)

## 1.2 Opinnäytetyön tavoite ja keinot

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, millaisia vaikutuksia yhtiöittämisellä on maatilan toimintaan ja kannattavuuteen. Yhtiöittämisen vaikutuksia arvioidaan verotuksellisesta, taloudellisesta ja juridisesta näkökulmasta. Lisäksi opinnäytetyössä käsitellään erilaisten maatilayrityksille tyypillisten yritysmuotojen eroja ja ominaispiirteitä sekä verrataan eri yritysmuodoissa toimimisen kannattavuutta. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia yhtiöittämisen kannattavuutta erityisesti työn toimeksiantajayrityksen näkökulmasta.

Opinnäytetyön pääasialliset tutkimuskysymykset ovat:

- Millaisia vaikutuksia maatilan yhtiöittämisellä on ja vaikuttaako yhtiöittäminen maatilan kannattavuuteen?
- Onko yhtiöittäminen kannattavaa case-maatilalla?

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta ja tapaustutkimuksesta. Teoriaosuus muodostuu kirjallisuuskatsauksesta, jossa määritellään opinnäytetyön keskeiset teemat ja tärkeät käsitteet. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu pääasiassa lainsäädännöstä, Verohallinnon ja muiden viranomaisten ohjeistuksista sekä niitä tukevasta kirjallisuudesta. Teoriaosuudella pyritään taustoittamaan keskeisiä teemoja erityisesti opinnäytetyöhön sisältyvän tapaustutkimuksen näkökulmasta. Tapaustutkimusosuus perustuu case-maailasta saatuun materiaaliin ja sen perusteella laadittuun kannattavuusanalyysiin.

## 2 Maatilojen eri yhteisömuodot ja niiden ominaispiirteet

Maataloutta on mahdollista harjoittaa erilaisten yritysmuotojen kautta. Maatilan yritysmuodon valintaa on hyvä suunnitella ja vertailla esimerkiksi yritystä perustettaessa, sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa tai kun pohditaan jo toimivan maatilan yritysmuodon muutosta esimerkiksi verotuksellisista syistä. Tyypillisiä maatilojen yritysmuotoja ovat maataloudenharjoittaja, maatalousyhtymä, osakeyhtiö ja osuuskunta. Edellä mainittujen yhteisömuotojen lisäksi muita yhteisömuotoja Suomessa ovat henkilöyhtiöt, eli avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, yhdistykset ja säätiöt. Lisäksi on joitakin harvinaisempia yhteisömuotoja, kuten eurooppalaisia yhteisömuotoja ja hiljainen yhtiö. Eri yritysmuodot eroavat toisistaan muun muassa hallinnon, verotuksen sekä juridisten vastuukysymysten näkökulmasta. (Sillanpää ym., 2021) Osuuskunnat, henkilöyhtiöt, säätiöt ja yhdistykset sekä erilaiset muut harvinaisemmat yritysmuodot on rajattu tämän opinnäytetyön teoriaosuuden ulkopuolelle, sillä maatalouden harjoittaminen henkilöyhtiön tai muiden edellä mainittujen yhteisömuotojen kautta on harvinaista. Seuraavissa luvuissa käsitellään tarkemmin maatalousyrityksille tyypillisten yritysmuotojen, eli maataloudenharjoittajan, maatalousyhtymän ja osakeyhtiön ominaispiirteitä.

### 2.1 Maataloudenharjoittaja

Tyypillisimmin maataloutta harjoitetaan maataloudenharjoittajana, joka vastaa juridisesti yksityistä elinkeinonharjoittajaa, eli niin kutsuttua toiminimiyrittäjää. Maataloudenharjoittajalla tarkoitetaan yleensä luonnollista henkilöä tai kuolinpesää, joka harjoittaa maataloutta omissa nimissään. Maataloudenharjoittaja ei ole varsinainen yhtiömuoto, eivätkä yrittäjä ja maatilayritys ole toisistaan erillisiä oikeushenkilöitä. Maataloudenharjoittajana toimiminen on melko kevyttä ja joustavaa sekä yritystoiminnan aloittaminen yksinkertaista. Maataloudenharjoittajana toimiva yrittäjä vastaa kaikista tekemistään sitoumuksista ja yritystoiminnassa syntyvistä vastuista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan ja maatalouden varat sekä velat ovat yrittäjän omaisuutta. Yrittäjä tekee itse kaikki yritystoimintaan liittyvät sopimukset, esimerkiksi rahoitussopimukset, vuokrasopimukset ja hankintasopimukset sekä johtaa ja hoitaa yrityksensä toimintaa itsenäisesti parhaaksi katsomallaan tavalla. Yrittäjällä voi olla myös palkattua työvoimaa, mutta hän ei voi maksaa palkkaa itselleen, puolisolleen tai alle 14-vuotiaalle



perheenjäsenelleen. Yrittäjä ei myöskään voi tehdä sopimuksia, kuten kauppoja tai vuokrasopimuksia yrityksensä kanssa. Maataloudenharjoittajan yritystoiminta aloitetaan tekemällä perustamisilmoitus kaupparekisteriin. Erillisiä vähimmäispääomavaatimuksia ei ole, eikä yrityksen perustamiseksi tarvita perustamissopimusta tai muita asiakirjoja. Perustamisilmoituksen teon jälkeen yrittäjä saa heti käyttöönsä y-tunnuksen ja voi ilmoittautua Verohallinnon rekistereihin, kuten arvonlisäverorekisteriin ja ennakoperintärekisteriin. Yritystoiminnan voi aloittaa heti, kun yrittäjä on tehnyt perustamisilmoituksen. Yrityksen perustamisen yhteydessä tulee huolehtia muun muassa pankkipalvelujen avauksesta, kirjanpidon järjestämisestä sekä yritykselle tarvittavista vakuutuksista. (Airaksinen & Jauhiainen, 2014, ss. 116–118)

Kirjanpitolaki velvoittaa maataloudenharjoittajia pitämään yritystoimintaan kuuluvat tulot ja menot sekä omaisuuden ja velat erillään omistajansa yksityistaloudesta, jolloin yritystoiminta muodostaa yrittäjän yksityistaloudesta erillisen taloudellisen kokonaisuuden. Maataloudenharjoittajan on mahdollista laatia kirjanpito yhdenkertaisena, jolloin jokainen liiketapahtuma kirjataan yhdelle kirjanpidon tilille rahan lähteen tai sen käytön perusteella. Yhtiöiden tulee puolestaan laatia kirjanpito kahdenkertaisena, jolloin kaikista liiketapahtumista tehdään veloituskirjaus jonkin tilin debetpuolelle ja hyvityskirjaus toisen tilin kreditpuolelle. Kahdenkertaisen kirjanpidon laatimista ei vaadita, mikäli maksimissaan yksi seuraavista ehdoista täyttyy: taseen loppusumma on 100.000 euroa; liikevaihto on 200.000 euroa; ja henkilöstöä on keskimäärin maksimissaan 3 henkilöä. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 1:1a; Leppiniemi & Kykkänen, 2019, ss. 21–22) Maataloudenharjoittaja voi myös laatia kirjanpidon maksuperusteisesti, eli tulot ja menot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolloin ne on saatu tai maksettu. Käytännössä myynti tapahtuu silloin, kun maataloudenharjoittaja vastaanottaa maksun ja osto silloin, kun maataloudenharjoittaja suorittaa maksun. Maksuperusteisessa kirjanpidossa ei esimerkiksi kirjata ostovelkoja tai myyntisaamia kirjanpitoon, mutta kirjanpitolain säännösten mukaan ne on kuitenkin pystyttävä selvittämään erikseen pääkirjanpidon ulkopuolella, esimerkiksi erillisenä sivukirjanpitoa. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 2:3)

Maatalouden kirjanpitoon merkitään vain yritystoiminnasta aiheutuvat tapahtumat ja niistä on oltava kuitti tai muu tosite, joka on päivättävä ja numeroitava. Kirjanpito tulee säilyttää vähintään 10 vuoden ajan tilikauden päättymisen jälkeen ja tositteet sekä muu

kirjanpitoaineisto vähintään 6 vuotta tilikauden päättymisestä. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 2:10) Tapahtumat tulee kirjata aika- ja asiajärjestyksessä ja kirjaukset tulee tehdä siten, että esimerkiksi vaadittavat veroilmoitukset on mahdollista laatia kirjanpidon pohjalta. Laadittaessa kirjanpito yhdenkertaisena, tulee tilikauden olla kalenterivuosi. Poikkeuksellisesti yritystoimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa voi tilikausi olla tätä pitempi tai lyhyempi. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 2) Maataloudenharjoittajan ei tarvitse laatia varsinaista tilinpäätöstä, eikä tilintarkastus ole pakollista. Usein maatilayrittäjät laativat kirjanpidon jollakin laskentaohjelmalla tai ulkoistavat sen tilitoimistolle, mutta kevyimmillään kirjanpitoa voi pitää Excelissä tai vaikka täysin paperisena mappikirjanpitona.

Maatalousyrittäjän maatalouden tulos lasketaan vähentämällä tilikauden veronalaisista tuloista vähennyskelpoiset menot. Yleisesti tämä tehdään verovuodelta laaditun kirjanpidon pohjalta. Jaettava yritystulo saadaan, kun maatalouden tuloksesta vähennetään aiempien vuosien tappiot. Tästä tehdään vielä 5 %:n suuruinen yrittäjävähennys, jonka jälkeen yritystulo jaetaan maataloudenharjoittajan ansio- ja pääomatuloksi yrityksen nettovarallisuuden ja yrittäjän esittämän vaatimuksen perusteella. Nettovarallisuus on maatalouden varojen ja velkojen erotus. Maatalouden varoihin luetaan esimerkiksi tuotantorakennukset ja maatalouskoneet ja velkoihin maataloustoimintaa varten otetut luotot. Pääomatulo-osuutta laskettaessa nettovarallisuuteen lisätään 30 % maatalouden maksetuista palkoista. (Maatilatalouden tuloverolaki 15.12.1967/543, § 3–4; Verohallinto, 2021e)

Jaettavan yritystulon pääomatulon osuudeksi katsotaan 20 prosentin vuotuinen tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudelle tai aloitusvuonna saman vuoden nettovarallisuuden mukaan. Yrittäjä voi myös halutessaan vaatia pääomatulo-osuudeksi 10 % tai 0 % nettovarallisuudesta, jos se on verotuksellisesti pääomatuloverotusta edullisempaa. Loppu 80–100 % yritystulosta verotetaan maatalousyrittäjän ansiotulona. Pääomatulosta maksettava pääomatulovero on 30 prosenttia ja verotettavan pääomatulon yli 30.000 euroa ylittävältä osalta 34 prosenttia. Jaettavan yritystulon ansiotulona verotettavan osan veroprosentti määräytyy yrittäjän vuosittaisten ansiotulojen kokonaismäärän perusteella progressiivisen ansiotuloverotuksen mukaisesti. Metsänomistajan puun myyntituloja verotetaan metsätalouden todellisten tulojen ja menojen perusteella. Tulojen ja menojen erotus on metsätalouden puhdasta pääomatuloa, jonka vero on 30 prosenttia. Verotettavan

pääomatulon 30 000 euroa ylimenevältä osalta pääomatulovero on 34 prosenttia. (Verohallinto, 2021e)

Maataloudenharjoittajan tulee laatia maatalouden veroilmoitus vuosittain maaliskuun loppuun mennessä joko OmaVerossa, Ilmoitin.fi:ssä, taloushallinnon ohjelmiston kautta tai paperilomakkeella. Veroilmoitus tehdään kirjanpitomateriaalin pohjalta, useimmissa maatalouden kirjanpito-ohjelmissa on valmiina veroilmoituspohja, josta tiedot on mahdollista lähettää Verohallinnolle suoraan sähköisessä muodossa Verohallinnon rajapinnan kautta. Maatalouden veroilmoitusta (lomake 2) käyttävät maatalousyrittäjät ja maataloutta harjoittavat kuolinpesät. Maatalousyhtymille on oma veroilmoitus (lomake 2Y). Samoin metsätalouden tulot ilmoitetaan erillisellä veroilmoituksella (lomake 2C). Kuten edellä todettiin, varsinaisen kirjanpidon pitäminen ei ole pakollista, mutta se helpottaa merkittävästi veroilmoitusten laatimista.

Käytännössä maataloudenharjoittajan tuloverotus hoidetaan verovuoden aikana ennakoverojen kautta. Ennakovero on yrityksen Verohallinnolle etukäteen maksama arvioidun tuloveron määrä. Verohallinto määrää ennakoveron yrityksen arvioiman verotettavan tulon perusteella ja ennakon perustana olevaa arviota tulojen toteutumisesta kannattaa seurata, jotta välttyy jäännösverojen maksulta sekä mahdolliselta jäännösveron korolta. Ennakkoperintää varten maataloudenharjoittajan tulee hakeutua Verohallinnon ennakkoperintärekisteriin. Verohallinto merkitsee hakemuksesta ennakkoperintärekisteriin elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa harjoittavat yrittäjät. Kun yritys on merkitty ennakkoperintärekisteriin, se huolehtii itse ennakoveron maksamisesta, eikä suorituksen maksajan tarvitse tehdä maksusta ennakonpidätystä. (Verohallinto, 2021g)

Maataloudenharjoittaja on myös yritystoiminnastaan arvonlisäverovelvollinen ja yrittäjän tulee tehdä arvonlisäveroilmoitus yrityksen verokauden mukaisesti. Arvonlisäverokausi voi olla kuukausi, neljännesvuosi tai vuosi. Yleisin verokausi on kalenterikuukausi, mutta jos liikevaihto on pientä, on yrityksen mahdollista hakea pidempää verokautta. Lisäksi maa- ja metsätaloudenharjoittajilla voi olla kalenterivuoden mittainen verokausi liikevaihdon määrästä riippumatta, mikäli yrityksellä ei ole alkutuotannon lisäksi muuta arvonlisäverollista toimintaa. Maataloudenharjoittajan on aina annettava arvonlisäveroilmoitus, jos hänet on merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, vaikka kalenterivuoden aikana ei olisikaan ollut arvonlisäverollisia ostoja tai myyntejä. Arvonlisäveroilmoituksella ilmoitetaan eri alv-kantojen

mukaiset myynnit ja ostot. Arvonlisäveroilmoituksen perusteella Verohallinto joko palauttaa liikaa maksettua arvonlisäveroa tai yrittäjän tulee maksaa lisää arvonlisäveroa Verohallinnon määrittelemään eräpäivään mennessä. (Verohallinto, 2021c)

Maatalouden veroilmoituksen ja arvonlisäveroilmoituksen lisäksi yrittäjän tulee tehdä hakemus energiatuotteen valmisteveron palauttamiseksi sekä tarkistaa kiinteistöverotuspäätös ja tehdä siihen mahdolliset tarvittavat korjaukset. Maatalouden käyttöön rekisteröidyistä kiinteistöistä maksetaan kiinteistöveroa, joiden osalta Verohallinto saa tiedot veron laskentaa varten aiempien vuosien veroilmoituksesta ja tekee niiden pohjalta alustavan kiinteistöverotuspäätöksen. Kiinteistöverotuspäätös on syytä aina tarkistaa sen oikeellisuuden varmistamiseksi ja tehdä ilmoitukselle tarvittavat korjaukset oikaisupyynnönä. Energiatuotteiden maksetut valmisteverot saadaan palautuksena Verohallinnolta tehdyn hakemuksen perusteella. Palautusta on haettava verovuositain. Valmisteveron palautusta maksetaan ammattimaisille maataloudenharjoittajille maatalouteen käytetystä polttoöljystä, sekä maatalouteen käytetystä sähköstä. (Verohallinto, 2021h)

## **2.2 Maatalousyhtymä**

Jos maataloutta harjoittaa kahden tai useamman henkilön yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on kiinteistön viljely tai hallinta, se katsotaan verotuksessa verotusyhtymäksi. Maatalousyhtymä voi harjoittaa maa- ja metsätaloutta, mutta sillä voi olla myös henkilökohtaisen tulolähteen tuloja. Maatalousyhtymä ei kuitenkaan voi harjoittaa elinkeinotoimintaa, vaan tällöin tulee kysymykseen elinkeinoyhtymä, jonka tulos verotetaan erikseen. Maatalousyhtymä ei ole virallinen oikeushenkilö tai yhtiömuoto, vaan nimenomaan verotusta varten perustettu yhtymä. Maatalousyhtymälle myönnetään oma y-tunnus, mutta maatalousyhtymä ei voi esimerkiksi hankkia omaisuutta tai ottaa velkaa omiin nimiinsä. Maatalousyhtymän omaisuuden omistusoikeus on yhtymän osakkailla, ja omaisuuden hankintaan otetut luotot ovat osakkaiden henkilökohtaisia. Yhtymän osakkaat saavat sopia muun muassa työnjaosta ja päätöksenteosta parhaaksi katsomallaan tavalla, eikä lainsäädännöstä löydy suoraan heitä velvoittavia määräyksiä. Päätökset on tehtävä yksimielisesti, jotta ne sitovat kaikkia osakkaita. (Verohallinto, 2021f; ProAgria, 2019, ss. 2–4)

Maatalousyhtymän osakkaina ovat usein esimerkiksi sisarukset tai muut perheenjäsenet, jotka harjoittavat maataloutta yhdessä. Yhtymä voi muodostua esimerkiksi vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen seurauksena tai maatilán luovutuksella kahdelle tai useammalle tilanjatkajalle. Yhtymä voi muodostua tietyin edellytyksin myös silloin, kun avopuolisot hankkivat yhdessä maatilán ja alkavat harjoittamaan maataloutta tai kun kaksi erillistä viljelijää ryhtyvät harjoittamaan maataloutta yhteiseen lukuun omilla tiloillaan. Myös maataloutta harjoittavasta kuolinpesästä voidaan muodostaa yhtymä. Aviopuolisoiden yhteisesti omistamasta maatilasta ei kuitenkaan koskaan muodostu maatalousyhtymää. Myöskään silloin yhtymää ei muodostu, jos maatilán yhteisesti omistavat henkilöt tekevät kirjallisen lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin kirjattavan hallinnanjakosopimuksen, jossa määrätään, mitä kiinteistön alueita kukin kiinteistön omistaja käyttää. (Verohallinto, 2021f; ProAgria, 2019, ss. 2–4)

Yhtymä laatii maataloustoiminnasta kirjanpidon ja laatii maatalouden veroilmoituksen, kuten maataloudenharjoittajakin. Maatalousyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen, vaan yhtymälle lasketaan TVL 15 §:n mukaan maatalouden ja muun tuloláhteen puhdas tulo ja tappio. Yhtymán tulosta vähennetään tulo hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot, minká jälkeen tulo jaetaan osakkaille. Maatalousyhtymälle ei myöskään vahvisteta tappiota, jonka se voisi myöhemmin vähentää, vaan osuus maatalouden tuloon tai tappioon jaetaan osakkaiden kesken tyypillisesti heidän työpanostensa mukaisessa suhteessa. Muun toiminnan tulo jaetaan tavallisesti omistusosuuksien perusteella. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535, § 15)

Sen jälkeen, kun tulo on jaettu osakkaiden kesken, jokaisen osakkaan tulosta vähennetään hänen osuutensa korkomenoista, jotka kohdistuvat yhtymán maatalouteen. Lisäksi osakkaan tulo-osuudesta vähennetään ne yhtymán maatalouden tappiot, jotka on vahvistettu osakkaan aikaisempien vuosien tappioiksi. Osakkaan osuus yhtymán maatalouden tulokseen jaetaan osakkaiden vaatimuksesta ja yhtymán nettovarallisuudesta riippuen osakkaiden pääomatulo-osuuteen ja ansiotulo-osuuteen vastaavalla tavalla kuin maataloudenharjoittajan maatalouden tulos. Yhtymán osakkaat voivat myös tehdä yhtymástá yksityisottoja, kuten maataloudenharjoittaja. Yhtymä voi myös maksaa palkkaa osakkailleen, osakkaan puolisolle tai muulle perheenjäsenelle ja palkkakulut ovat yhtymälle vähennyskelpoisia menoja, joskin palkanmaksu ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista erilaisten lakisääteisten sivukulujen

vuoksi. Yhtymä voi myös maksaa osakkailleen matkakulukorvauksia. (Verohallinto, 2021e; ProAgria 2019 s. 2–4)

### 2.3 Osakeyhtiö

Maataloutta harjoitetaan edelleen yleisimmin maataloudenharjoittajana, vaikka osakeyhtiö on muutoin yleisin yritysmuoto Suomessa. Maatilojen yhtiöittäminen on kuitenkin kasvattanut suosiotaan tasaisesti. ProAgrian tilastojen mukaan vuonna 2019 Suomessa oli 947 osakeyhtiömuotoista maatilaa. Maatiloja yhtiötetään jatkuvasti lisää ja kiinnostus yhtiöittämisestä kohtaan on kasvanut erityisesti viime vuosina, kun maa- ja metsätilojen yhtiöittäminen vapautettiin tietyin edellytyksin varainsiirtoverosta vuonna 2018. Veroetujen lisäksi maatilojen on mahdollista saada vielä ainakin vuonna 2022 maa- ja metsätalousministeriön myöntämää tukea neuvonta- ja asiantuntijapalveluihin aina 15 000 euroon saakka. (Manninen, 2021)

Osakeyhtiö on itsenäinen, omistajistaan erillinen kaupparekisteriin rekisteröity oikeushenkilö, jonka osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista tai sitoumuksista. (Sillanpää ym., 2021; Airaksinen & Jauhiainen, 2014, ss. 215–217) Osakeyhtiö on niin kutsuttu pääomayhtiö, jonka osakkaat vastaavat yhtiön velvoitteista vain yhtiöön sijoittamallaan pääomalla (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 1:2). Osakeyhtiöt jaetaan edelleen yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Julkisen osakeyhtiön arvopaperit voidaan ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi arvopaperimarkkinoilla, yksityinen osakeyhtiö puolestaan ei ole julkisen kaupankäynnin kohteena. Yksityisen osakeyhtiön nimen osana tulee olla kirjainlyhenne ”oy” tai sana ”osakeyhtiö”. (Airaksinen & Jauhiainen, 2014, ss. 215–217) Osakeyhtiömuotoiset maatilat ovat käytännössä yksityisiä osakeyhtiöitä, joten tässä luvussa keskitytään tarkastelemaan vain yksityisten osakeyhtiöiden erityispiirteitä.

Osakeyhtiöllä voi olla yksi tai useampia osakkeenomistajia, jotka voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Maatilan yhtiöittämisessä osakkaana on yleensä maatalousyrittäjä. Osakeyhtiöllä on oltava yhtiökokouksen valitsema hallitus, joka ilmoitetaan kaupparekisteriin. Hallitus vastaa osakeyhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi hallituksen vastuulle kuuluu yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta ja näiden tarkoituksenmukainen järjestäminen. Hallituksen jäseniä valitaan yleensä

yhdestä viiteen, ellei yhtiöjärjestyksessä muuta määrätä. Mikäli hallituksessa on useita jäseniä, tulee hallituksen valita keskuudestaan puheenjohtaja. Hallitus tekee yhtiötä koskevat päätökset hallituksen kokouksissa, joista laaditaan juoksevanumeroiset kokouspöytäkirjat. Pöytäkirjoihin yksilöidään muun muassa kokouksissa tehdyt päätökset. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 6:1–3; Airaksinen & Jauhiainen, 2014, ss. 215–217) Osakeyhtiön ylintä päätösvaltaa käyttää puolestaan yhtiökokous. Yhtiökokouksessa osakeyhtiön osakkailta on omistamiensa osakkeiden mukainen äänivalta. Osakeyhtiöllä voi olla hallituksen lisäksi myös toimitusjohtaja sekä hallintoneuvosto. Käytännössä pienten maatalaosakeyhtiöiden osakkaana on usein yrittäjä itse ja hän on myös ainut hallituksen jäsen sekä mahdollisesti myös toimitusjohtaja. Käytännössä yrittäjä tekee tällöin päätökset ikään kuin olisi maataloudenharjoittaja, mutta merkittävistä päätöksistä tulee silti pitää lain edellyttämät kokoukset ja laatia asianmukaiset pöytäkirjat tehdyistä päätöksistä. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 5:1–2; Sillanpää ym., 2021)

Osakeyhtiön toiminnan lähtökohtainen tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Voitonjako tarkoittaa yhtiöön liiketoiminnasta syntyneiden ylijäämien, eli voittovarojen jakamista osakkaille. Voitonjaon tapoja ovat muun muassa osingonjako ja varojen jako pääoman palautuksena sekä omia osakkeita hankkimalla. Voittovarat voidaan voitonjaon sijaan myös jättää sisälle yhtiöön ja kohdistaa niitä esimerkiksi maatalan kehittämiseen ja investointien tekemiseen. Osakeyhtiö voi myös maksaa yrittäjälle palkkaa sekä matka- ja kulukorvauksia. Maksetut palkat ovat osakeyhtiölle vähennettäviä menoja. Osakeyhtiöllä on usein muutoinkin laajemmat kulujen vähennysoikeudet, kuin maataloudenharjoittajalla. Esimerkiksi joidenkin vapaaehtoisten henkilövakuutusmaksujen vähentäminen on mahdollista osakeyhtiölle, muttei maatalouden harjoittajalle. (Sillanpää, ym., 2021; Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 13:1)

Osakeyhtiö on omistajastaan erillinen itsenäinen verovelvollinen. Osakeyhtiön tulee pitää toiminnastaan kahdenkertaista kirjanpitoa. Tilikausi on tavallisesti 12 kuukautta ja vastaa usein kalenterivuotta, mutta yhtiön perustamisvaiheessa voi olla poikkeava lyhyempi tai pitempi tilikausi. Yhtiön kirjanpito laaditaan suoriteperusteisesti, eli meno kirjataan kirjanpitoon, kun tuotannontekijä vastaanotetaan ja suorite kun se luovutetaan. Liiketahtumat kirjataan myös kahdenkertaisena, eli joka tapahtumasta kirjataan rahan lähde sekä sen käyttökohde. Siten osakeyhtiön kirjanpitoon ja taseeseen syntyy esimerkiksi

ostovelkoja sekä myynti- ja siirtosaamisia, kun tulojen ja menojen aiheutuminen sekä rahan liikkuminen eivät useinkaan tapahdu samaan aikaan. (Leppiniemi & Kykkänen, 2019, ss. 35–36) Osakeyhtiön tulee lisäksi laatia kirjanpidon pohjalta tilinpäätös tilikausittain neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätöksen laatiminen kuuluu hallituksen ja toimitusjohtajan tehtäviin, mutta usein käytännön toteutuksesta vastaavat yrityksen kirjanpitäjä tai tilitoimisto. (Sillanpää ym., 2021) Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, tase-erittelyt sekä liitetiedot.

Tuloslaskelma kuvaa yrityksen liiketoiminnan tuloja ja menoja sekä tilikauden tulosta. Taseessa on puolestaan esitetty yhtiön varallisuus ja velat. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 3:1–6) Tase koostuu vastaavaa ja vastattavaa puolesta, joiden tulisi aina täsmätä keskenään. Taseen vastaavaa puolella on esitetty yhtiön varallisuus, kuten maa-alueet, rakennukset, koneet ja laitteet, sijoitukset, saamiset ja rahavarat. Vastattavaa puolella puolestaan on puolestaan eritelty yhtiön oma ja vieras pääoma. Omapääoma voi koostua esimerkiksi osakepääomasta, erilaisista rahastoista ja kertyneistä voittovaroista. Vieraaseen pääomaan kuuluvat puolestaan yrityksen ulkopuoliset velat, kuten ostovelat sekä lyhyt- ja pitkäaikaiset rahoituslainat. Tilinpäätösasiakirjojen tulee olla selkeitä ja muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. (Leppiniemi & Kykkänen, 2019, ss. 112–133) Osakeyhtiöllä tulee myös olla tilintarkastaja, mikäli laissa määritellyt rajat tilintarkastukselle ylittyvät. Tilintarkastaja tarkastaa vuosittain yhtiön kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon oikeellisuuden ja laatii tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen. Lopullisesti tilinpäätös vahvistetaan aina vuosittain osakeyhtiön yhtiökokouksessa.

Osakeyhtiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatiminen on siten monimutkaisempaa kuin maataloudenharjoittajalla. Osakeyhtiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen tulee antaa yrityksen toiminnasta ja taloudellisesta tilanteesta riittävä ja oikea kuva. Tässä tulee huomioida olennaisuuden periaate sekä yrityksen toiminnan laatu ja laajuus. Lisäksi kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisessa tulee noudattaa jatkuvuuden periaatetta tilikausien välillä. Käytännössä yrityksen toiminnan ja kirjanpidollisten kirjausten oletetaan jatkuvan tilikaudesta toiseen. Jatkuvuuden periaate tulee huomioida esimerkiksi tase-erien arvostuksessa ja siinä, että tilikauden tilinavauksien tulee perustua edellisen tilikauden lopetussaldoihin. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 3:2) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden tulee olla johdonmukaisia esimerkiksi omaisuuserien arvostusten suhteen ja tapahtumien kirjauksissa tulee kiinnittää huomioita niiden oikeudellisen muodon lisäksi niiden tosiasialliseen sisältöön.



Yksi keskeisistä periaatteista on myös varovaisuuden periaate, jonka mukaisesti tilinpäätöksessä voidaan huomioida vain tilikauden aikana toteutuneet tuotot, saatavat tulee arvostaa alhaisimpaan arvoonsa ja velat vastaavasti suurimman mahdollisen arvon mukaan. Samoin esimerkiksi poistot ja omaisuuserien arvonalentumiset on esitettävä erillään vastaavista. Myös keskeiset tilikauden jälkeiset tapahtumat tulee tuoda esille toimintakertomuksessa tai liitetiedoissa. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 3:2a-3)

Osakeyhtiön verotettava tulo lasketaan tulolähteittäin tilinpäätöksen perusteella. Vuoden 2020 tulolähdejako uudistuksen jälkeen maatalaosakeyhtiöllä on voinut olla maatilatalouden tuloverolain (MVL) tai elinkeinoverolain (EVL) alaisia tuloja. Verotettavalla tulolla tarkoitetaan osakeyhtiön tulosta, josta on vähennetty aiempien verovuosien vähennyskelpoiset tappiot. Tulos lasketaan osakeyhtiön tilikauden tuottojen ja kulujen erotuksena. Eri tulolähteiden verotettavat tulot lasketaan yhteen, ja niitä verotetaan 20 prosentin yhteisöverokannan mukaan. Käytännössä osakeyhtiön tulee maksaa tuloveroja verovuoden aikana ennakkoverojen muodossa, kuten maataloudenharjoittajienkin. Ennakkoverot perustuvat yleisesti edeltävän tilikauden veroilmoituksen tietoihin ja ne tasataan aina tilikauden päätyttyä veroilmoituksen teon yhteydessä. Mikäli ennakkoja on maksettu liikaa, yritys saa palautuksia ja jos veroja on maksettu liian vähän, joutuu yhtiö suorittamaan jälkikäteen jäännösveroa. Koska osakeyhtiö ja osakas ovat erillisiä verovelvollisia, ei yhtiön verotus suoraan vaikuta yrittäjän tai osakkaan verotukseen. Osakeyhtiötä koskevat myös vastaavat arvonlisäverotusta koskevat säännökset ja käytännöt, kuin maataloudenharjoittajia. (Verohallinto 2022c)

### 3 Maatilan yhtiöittäminen

#### 3.1 Yhtiöittämisen suunnittelu ja yhtiöittämisprosessi

Maataloudenharjoittajan on mahdollista muuttaa toimintamuotonsa osakeyhtiöksi. Yhtiöoikeudellisesti tällöin kyseessä ei virallisesti ole toimintamuodon muutos, vaan uuden osakeyhtiön perustaminen ja vanhan yritystoiminnan lopettaminen. Maatilan yhtiöittämistä voidaan suunnitella ja pohtia erilaisista näkökulmista ja jokaisen maatilan taustat ja tavoitteet yhtiöittämiselle ovat erilaiset. Yhtiöittämisen suunnittelussa tulee huomioida monenlaisia asioita, jotta yritysmuodon muutokselle asetetut tavoitteet toteutuisivat mahdollisimman hyvin. Usein yhtiöittämistä aletaan suunnittelemaan verotuksellisista tai taloudellisista syistä. Erytisesti suurilla tai hyvin kannattavilla maataloilla verotus saatetaan kokea kohtuuttoman suureksi ja siihen yritetään hakea helpotusta yhtiöittämisen kautta. Myös sivutoimisilla maatalousyrittäjillä verotusta voidaan kohtuullistaa yhtiöittämisen kautta. Toisaalta yhtiöittämisellä voidaan hakea ratkaisuja myös maatilayrityksen heikkoon taloustilanteeseen, helpotusta luottojen hoitoon tai selkeyttä maatalousyhtymien, yhteisomisteisten maatilojen tai kuolinpesien päätöksentekoon ja toimintaan. (Ala-Kleemola, 2018)

Yhtiöittämisen suunnittelu tulisi aloittaa keskustelulla vero-, laki- ja talousasiantuntijoiden kanssa. Aluksi on syytä kartoittaa maatilan nykytilanne ja lähtökohdat sekä yhtiöittämisen tavoitteet ja vaikutukset. Asiantuntijat laativat suunnitteluprosessin aikana tilakohtaiset tarkat laskelmat yhtiöittämisen kannattavuudesta ja tilan taloudellisesta tilanteesta erilaisissa yritysmuodoissa. Laskelmissa huomioidaan myös yhtiöittämisen verovaikutukset. Laadittujen laskelmien pohjalta tarkastellaan yhtiöittämisen kannattavuutta ja selvitetään tilalle sopivin yritysmuoto. Ehdottoman tärkeää on analysoida yhtiöittäminen juridisesta ja taloudellisesta näkökulmasta huolellisesti asiaan erikoistuneiden asiantuntijoiden kanssa, sillä yhtiön purkaminen ei välttämättä ole yhtä yksinkertaista kuin sen perustaminen. Mikäli yhtiöittämistä ei suunnitella huolellisesti, ei sillä välttämättä saavuteta haluttuja hyötyjä tai tavoitteita. Yhtiöittämisen suunnitteluvaiheessa voidaan päätyä joko etenemään yhtiöittämissuunnitelmien kanssa tai hylätä ne kannattamattomana, sillä yhtiöittäminen ei aina ole perusteltua kaikille maataloille, eikä se välttämättä ole ratkaisu esimerkiksi maatalouden rakenteellisiin kannattavuusongelmiin. (ProAgria, 2021)

Kun päätös yhtiöittämisessä etenemisestä on tehty, jatketaan neuvotteluja muun muassa tilan rahoittajien kanssa. Yleensä neuvotellaan oman pankin kanssa esimerkiksi vanhojen vastuiden siirrosta uudelle yritykselle ja mahdollisista uusista rahoitustarpeista. Lisäksi selvitetään mahdollisten korkotukilainojen siirto uudelle yritykselle pankin ja viranomaisten kanssa. Kun yhtiöittämisneuvottelut on käyty rahoittajan kanssa ja he ovat ne hyväksyneet, aletaan tarkemmin suunnitella yhtiöittämisen käytännön toteutusta ja aikataulua sekä yhtiöittämisen ajankohtaa. (ProAgria, 2021)

Suunnitteluvaiheessa laaditaan myös laskelmat aloitustaseesta, luonnos apporttikirjasta sekä pyydetään tilintarkastajalta lausunto apporttiomaisuudesta. Maatilan yhtiöittäminen toteutetaan tyypillisesti niin kutsuttuna apporttiperustamisena, jolloin maatilayritys muutetaan osakeyhtiöksi ja yrityksen aiempi liiketoiminta, varat ja velat siirretään apporttina perustettavalle osakeyhtiölle. Apportti tarkoittaa muuna kuin rahasisjoituksena osakeyhtiöön sijoitettua omaisuutta osakkeen merkintähintana. Apportti voi olla mitä tahansa omaisuutta, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa, mutta esimerkiksi työsuoritusta koskevaa sitoumusta ei voida pitää apporttina. Apporttikirjalla tarkoitetaan osakkeiden merkintäsitoumusta, jossa rahan sijasta osakkeiden vastikkeena on kiinteää omaisuutta, kuten kiinteistöjä ja tavaroita, tai muuta omaisuutta, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 2:6; Tuloverolaki 30.12.1992/1535, § 24; Patentti ja rekisterihallitus, 2021a)

Muita laadittavia asiakirjoja ovat perustamissopimus, yhtiöjärjestys ja erilaiset rekisteri-ilmoitukset sekä hakemukset. Lisäksi on suositeltavaa, että yhtiöittämisen verovaikutuksista haetaan ennakkoratkaisu Verohallinnolta ennen yhtiöittämisen toteutusta, sillä verovaikutuksilla voi olla olennainen vaikutus yhtiöittämisen kustannuksiin ja kannattavuuteen. (ProAgria, 2021)

### **3.2 Osakeyhtiön perustaminen ja vanhan yritystoiminnan lopettaminen**

Kun päätös yhtiöittämisestä on suunnitteluvaiheen jälkeen tehty ja kaikki yhtiöittämiseen tarvittavat asiakirjat on laadittu, varsinainen osakeyhtiön perustaminen tapahtuu rekisteröimällä yhtiö kaupparekisteriin. Maataloudenharjoittajan vanha toiminimiyritys voidaan tässä yhteydessä joko jättää voimaan tai lopettaa se erillisellä lopettamisilmoituksella. Tyypillisesti esimerkiksi verotuksen loppuun saattamiseksi vanhaa

yrittäjä ei ole kannattavaa lopettaa välittömästi uuden osakeyhtiön perustamisen jälkeen, vaan vasta hetken kuluttua yhtiöittämisestä. Vanha yritys voidaan myös jättää toimintaan uuden rinnalle ja harjoittaa sen kautta muuta yritystoimintaa jatkossa.

Osakeyhtiö syntyy, kun se rekisteröidään kaupparekisteriin. Tätä varten yhtiölle laaditaan muun muassa kaikkien osakkaiden allekirjoittama perustamissopimus, yhtiöjärjestys ja muut pakolliset asiakirjat, kuten edellisessä luvussa mainittu apporttisopimus. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 2:1–2) Lisäksi perustamisvaiheessa laaditaan yhtiöjärjestys ja määritellään toimialat, joilla yhtiön on mahdollista harjoittaa liiketoimintaa. Yhtiöjärjestys on osakeyhtiölle pakollinen kaupparekisteriin rekisteröitävä asiakirja, joka sääntelee yrityksen toimintaa ja jonka vähimmäisisältö on määritelty osakeyhtiölaissa. Yhtiöjärjestyksessä tulee mainita vähintään yhtiön toiminimi, kotipaikka ja toimiala. Yhtiöjärjestystä on mahdollista muuttaa myöhemmin yhtiökokouksen päätöksellä. (Sillanpää ym., 2021)

Samalla kun yhtiö rekisteröidään kaupparekisteriin, voidaan yhtiö ilmoittaa myös Verohallinnon rekistereihin, esimerkiksi ennakonperintä- ja arvonalisäverorekisteriin. Perustamisilmoitus tehdään yleisimmin nykyään sähköisesti YTJ-palvelussa tai vaihtoehtoisesti kirjallisella lomakkeella. Kun yksityisen maataloudenharjoittajan elinkeinotoimintaa jatketaan osakeyhtiössä, tehdään osakeyhtiön perustamisilmoitus aina paperilomakkeella. Kuten aiemmin luvussa todettiin, ei maatalouden harjoittamista voida suoraan jatkaa osakeyhtiönä, vaan vanhan yrityksen tilalle on perustettava uusi osakeyhtiö. Perustamisprosessissa yritys saa uuden Y-tunnuksen, eikä vanha maataloudenharjoittajan Y-tunnus siirry osakeyhtiölle. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021b; Sillanpää ym. 2021)

Perustamisvaiheessa osakeyhtiölle määritellään osakepääoma, jonka suhteen ei enää 1.7.2019 alkaen ole ollut vähimmäisosakepääomavaatimuksia. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 1:3) Osakkeesta yhtiötä perustettaessa ja uusia osakkeita annettaessa osakepääomaan merkittävää määrää kutsutaan kirjanpidolliseksi vasta-arvoksi. Osakkeiden merkintähinnan suorittaminen riippuu yhtiöittämisestä. Maataloudenharjoittajan aiempaa maatalousomaisuutta voidaan siirtää perustettavaan osakeyhtiöön apporttiperustamisessa. Apporttina suoritettavassa osakepääoman maksussa varallisuus ja mahdolliset velat siirretään yritykseen, kun taas rahassa maksettava osakepääoma suoritetaan yhtiön tilille. (Airaksinen, ym. 2010, ss. 81–82) Jos maataloudenharjoittajan varoja ja velkoja tai osia niistä siirretään perustettavaan osakeyhtiöön ja yrittäjä saa

perustamissopimuksessa merkittävät osakkeet tätä omaisuutta vastaan joko kokonaan tai osittain, tehdään perustamisilmoitus paperilomakkeella. Tässä tapauksessa ilmoitukseen on liitettävä myös tilintarkastajan antama lausunto apporttiselvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. (Airaksinen, ym. 2010, s. 92) Perustamissopimuksessa voidaan myös todeta, että perustettavan osakeyhtiön osakkeesta ei makseta yhtiölle merkintähintaa. Tällöin yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuuden arvo voidaan kirjata esimerkiksi vastikkeettomana sijoituksena osakeyhtiön SVOP-rahastoon. Kun merkintähintaa ei makseta, ei osakeyhtiön perustamisilmoitukseen myöskään tarvitse liittää selvitystä apportista tai tilintarkastajan lausuntoa. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021b; Sillanpää ym. 2021)

### **3.3 Yhtiöittäminen toimintamuodon muutoksena**

Useimmiten maatilojen yhtiöittäminen on verotuksen näkökulmasta järkevintä toteuttaa toimintamuodon muutoksena, josta on säädetty tuloverolaissa. Toimintamuodon muutoksessa maataloudenharjoittajan yritystoiminta luovutetaan varoineen ja velkoineen osakeyhtiölle osakemerkinnän maksuksi, eli yhtiöittäminen toteutetaan apporttiperustamisena. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 2:6; Tuloverolaki 30.12.1992/1535, § 24) Maatiloilla apporttina toimivat tyypillisesti maatalouskiinteistöt, tuotantorakennukset, erilaiset koneet ja laitteet, varastot sekä kotieläimet. Usein maatilan yhtiöittämisessä kaikki maatalousomaisuus siirtyy yrittäjän omistuksesta osakeyhtiön omistukseen. Tällaisessa yhtiöittämisessä ainoastaan metsä, metsäkoneet ja -kalusto sekä yksityistalouden omaisuus voidaan rajata osakeyhtiön ulkopuolelle. Kun varat ja velat siirtyvät samoista arvoista perustettavaan yhtiöön, on kyseessä yhtiöoikeudellisesti yhtiön perustaminen maataloudenharjoittajan varoista ja veloista muodostuvaa apporttia vastaan. Toimintamuodon muutoksessa ei tehdä kauppaa yrittäjän ja uuden osakeyhtiön välillä, vaan uusi osakeyhtiö perustetaan perustamiskirjalla apporttiperustamisena. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 2:6; Tuloverolaki 30.12.1992/1535, § 24; Patentti ja rekisterihallitus, 2021a)

Jos muutos maataloudenharjoittajasta osakeyhtiöksi täyttää tuloverolain 24 §:n mukaiset edellytykset, toimintaan kuuluvan omaisuuden siirrosta osakeyhtiöön ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa. Toisin sanoen, toiminimi voidaan muuttaa osakeyhtiöksi ilman, että maataloudenharjoittajan tuloverotuksessa tämän varat tai liiketoiminta katsottaisiin

luovutetuiksi. (Honkamäki & Pennanen, 2010, s. 342; Tuloverolaki 30.12.1992/1535, § 24) Jos osakkeiden merkintähinta maksetaan rahan sijasta kokonaan tai osittain muulla omaisuudella eli apporttiomaisuudella, omaisuudella on luovutushetkellä oltava vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Osakkeiden merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella on määrättävä osakeyhtiön perustamissopimuksessa. Perustamissopimukseen yksilöidään apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä selvitetään omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja omaisuuden arvostamisessa noudatettavat menetelmät. Osakkeiden merkitsijällä on velvollisuus näyttää, että omaisuuden taloudellinen arvo yhtiölle vastaa osakkeista suoritettua maksua ja mahdollinen puuttuva määrä on maksettava yhtiölle rahassa. (Osakeyhtiölaki 624/2006, § 2:6; Kirjanpitolautakunta 2019/2021)

Toimintamuodon muutoksessa perustettavan yhtiön kaikki osakkeet merkitsee aiemmin maataloutta harjoittanut yrittäjä. Jatkuvusperiaatteen täyttymisen edellytyksenä on, että aiemman yrittäjän on merkittävä itse kaikki perustettavan yhtiön liikkeelle laskemat osakkeet. Siten yrityksen perustamisvaiheessa ei voida ottaa mukaan uusia osakkaita. Toimintamuodon muutoksessa noudatetaan jatkuvusperiaatetta myös muilta osin, eli esimerkiksi varat ja velat siirtyvät perustettavaan yhtiöön pääosin samoilla tasearvoilla, millä ne oli aiemmin kirjattu maatalouden kirjanpitoon. Apporttiomaisuuden arvot määritellään osakeyhtiön perustamissopimuksessa ja yhtiöittämisprosessissa laaditaan laskelmat aloitustaseesta. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535, § 24; Kirjanpitolautakunta 2019/2021) Tuloverolaissa ei edellytetä, että osakeyhtiö perustetaan annettavalla apportilla, mutta uudella yhtiöllä ei saa olla ollut mitään yritystoimintaa ennen liiketoiminnan luovutusta, sillä tällöin yrityksen identiteetin ei katsota säilyvän muutoksessa (Honkamäki & Pennanen, 2010, s. 342; Tuloverolaki 30.12.1992/1535, § 24).

Jatkuvusperiaatteen mukaisesti omaisuuserät, kuten rakennukset, koneet ja laitteet siirtyvät perustettavan yhtiön taseeseen poistamattomilla hankintamenoillaan. Verotuksessa puolestaan noudatetaan jatkuvuuden periaatetta hankintahintojen ja poistojen osalta ja esimerkiksi rakennuspaikkojen, metsien ja peltojen osalta siirtyvät tasearvot määräytyvät hankintahinnan mukaan. Kirjanpitolautakunnan ohjeistuksen (1644/2001) mukaan apporttina siirretyt käyttöomaisuuteen luettavat kotieläimet merkitään osakeyhtiön avaavaan taseeseen muihin aineellisiin hyödykkeisiin perustamiskirjassa määrättyyn arvoon, joka voi vastata maksimissaan niiden käypää arvoa. Kun yhtiöittäminen tehdään toimintamuodon

muutoksena, ei kiinteistöjen tai irtaimen omaisuuden luovutus ole veronalaista, eivätkä poistot muutu maataloudenharjoittajan tuloksi tai tasausvaraukset tuloudu. Aiemmassa yritysmuodossa tehdyt tasausvaraukset voidaan siirtää uudelle yhtiölle ja käsitellä niitä siellä tuloverolain mukaisesti. (Tuloverolaki, 30.12.1992/1535, § 24; Kirjanpitolautakunta 1644/2001)

Haasteena omaisuuserien arvostuksessa on se, että maa- ja metsätaloudenharjoittajan liiketapahtumat käsitellään maksuperusteisesti, eikä heillä ole velvollisuutta pitää kahdenkertaista kirjanpitoa tai laatia tuloslaskelmaa tai tasetta. Myös maatalouden veroilmoitus on laadittu maksuperusteisesti ja maatalouden varoihin merkittyjä rakennusten, koneiden ja kaluston sekä salaojien hankintamenoja seurataan verotuspoistoilla vähennettynä. Tämä saattaa aiheuttaa sen, että kaikkien siirtyvien varojen ja omaisuuserien osalta ei ole toimintamuodon muutoshetkellä olemassa aiempaa kirjanpitoarvoa tai se on merkittävästi käypää arvoa alhaisempi. Myöskään peltojen tai metsien kirjanpitoarvoa ei välttämättä ole tiedossa, minkä vuoksi toimintamuodon muutoksen yhteydessä niiden osalta sovelletaan usein joko lahja- tai perintöverotusarvoa tai alkuperäistä hankinta-arvoa. (Kirjanpitolautakunta 2019/2021)

Siirtyvien omaisuuserien tasearvostus uudessa osakeyhtiössä on herättänyt myös kritiikkiä, sillä aihetta käsittelevät säännökset ja viranomaisohjeistukset eivät ole erityisen selkeitä. Kirjanpitolautakunta on todennut lausunnossaan (2019/2021), että toimintamuodon muutoksessa osakeyhtiön perustajilla on merkittävää harkintavaltaa omaisuuserien arvostamisessa. Verohallinnon ohjeistuksessa ja Kirjanpitolautakunnan lausunnossa (1644/2001) todetaan, että yhtiöittämisessä maatalouden varat voidaan arvostaa käypään arvoon. Näin voidaan menetellä esimerkiksi sen vuoksi, että yhtiön tilinpäätös antaisi oikean kuvan yhtiön varallisuusasemasta. Tällainen menettely ei myöskään Verohallinnon ohjeistuksen (VH/5922/00.01.00/2019) ja Kirjanpitolautakunnan lausunnon (1644/2001) mukaan estä TVL 24 §:n säännösten soveltamista. Verohallinnon näkemykset tasearvostuksista ovat kuitenkin vaihdelleet ja yhtiöittämiseen liittyvissä verotuspäätöksissä ei ole ollut aivan selkeää linjaa. Osakeyhtiöön siirtyvien omaisuuserien arvostamisessa on syytä noudattaa kirjanpitolain säännösten mukaista varovaisuusperiaatetta ja arvostus tulisi suorittaa tapauskohtaisesti käytettävissä olevien dokumenttien ja tietojen perusteella. (Verohallinto, 2020b)

### 3.4 Normaali apportti

Mikäli yhtiöittämistä ei ole mahdollista tai järkevää toteuttaa toimintamuodon muutoksena, voi kyseeseen tulla tavallinen apporttiperustaminen osakeyhtiölain säännösten mukaisesti. Tavallisessa apporttiperustamisessa yrittäjä merkitsee perustettavan yhtiön osakkeet luovutettavaa apporttia vastaan kuten toimintamuodon muutoksessa, mutta maatalaomaisuuden siirto osakeyhtiölle on veroseuraamuksia aiheuttava luovutus. Tällainen yhtiöittäminen voi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa halutaan rajata omaisuutta osakeyhtiön ulkopuolelle tai perustaa usean maatilan yhteisyritys. Tällöin tulee pohdittavaksi muun muassa siirretäänkö tilan tuotanto, kalusto, rakennukset ja kiinteistöt kokonaan vai osittain perustettavaan yhtiöön ja mitä omaisuuseriä jätetään mahdollisesti yksityisomistukseen. Tavallisessa apporttiperustamisessa yhtiöön on mahdollista ottaa mukaan myös muita osakkaita, mikä ei toimintamuodon muutoksessa ole mahdollista. Osakeyhtiön perustaminen on mahdollista toteuttaa myös osin apporttina ja osin muulla tavoin. Tällainen tilanne voi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun perustajaosakkaita on useampia ja vain joillain on apporttina luovutettavaa maatalousomaisuutta. (Leppiniemi & Walden, 2019; Osakeyhtiölaki 624/2006, § 2:6)

Normaalissa apporttiperustamisessa kiinteistöomaisuuden luovutukset ovat luovutusvoittoverotettavaa tuloa. Lisäksi perustettavan yhtiön on suoritettava varainsiirtovero luovutetun apporttiomaisuuden käyvästä arvosta. Tuotantoeläinten ja varastojen arvot puolestaan tuloutuvat maatalouden tuloksi käyvästä arvostaan. Myös koneet ja kalusto tuloutuvat käyvästä arvostaan maatalouden tuloksi poistamattoman menojäännöksen ylittävältä osalta. Apporttiperustamisessa tulee laatia vastaavat osakeyhtiön perustamisasiakirjat sekä tehdä tarvittavat rekisteri-ilmoitukset, kuten toimintamuodon muutoksen yhteydessä. Osakeyhtiön perustamisesta laaditaan perustamiskirja ja apporttisopimus, jossa on yksilöity yhtiöön apporttina siirtyvät varat ja velat. Yhtiö tulee rekisteröidä kaupparekisteriin ja laatia yhtiön perustamisilmoitus. Jos osakkaita on perustamisvaiheessa useampia, voi olla aiheellista laatia myös osakassopimus. Osakassopimuksessa osakkeenomistajat sopivat keskinäisistä menettelytavoista, oikeuksista ja velvollisuuksistaan yhtiössä. Osakassopimus on vapaamuotoinen asiakirja ja osakkaiden välinen vapaaehtoinen sopimus, jolla sovitaan keskeisistä yhtiön toimintaan liittyvistä asioista.



Osakassopimuksella voidaan esimerkiksi selkeyttää osakkaiden rooleja ja toimintaa yhtiössä ja siten ehkäistä potentiaalisia riitatilanteita. (Leppiniemi & Walden, 2019)

Taulukossa 1 on tiivistetty tuloverolain 24 §:n mukaisen toimintamuodon muutoksen ja osakeyhtiölain mukaisen tavallisen apporttiperustamisen keskeiset eroavaisuudet.

Taulukko 1. Yhtiöittämistapojen keskeiset erot

|  | <b>Toimintamuodon muutos</b>   | <b>Tavallinen apporttiperustaminen</b>   |
|--|--|--|
| <b>Sovellettava lainsäädäntö</b>                   | Tuloverolaki / Osakeyhtiölaki  | Osakeyhtiölaki   |
| <b>Perustajaosakkaat</b>                           | Aiempi yrittäjä, mukaan ei voida ottaa uusia osakkaita pl. yrittäjän puoliso   | Mukaan on mahdollista ottaa aiemman yrittäjän lisäksi myös uusia osakkaita                 |
| <b>Omaisuuksien rajaaminen yhtiön ulkopuolelle</b> | Rajoitettua, käytännössä vain asuinrakennukset ja metsätalouden omaisuutta on mahdollista jättää yksityisomistukseen | Vapaasti suunniteltavissa  |
| <b>Yhtiöittämisen verotus</b>                      | Yhtiöittämisellä ei lähtökohtaisesti ole luovutusvoitto- tai varainsiirtovero vaikutuksia                            | Yhtiöittämisestä saattaa aiheutua luovutusvoitto- ja/tai varainsiirtovero vaikutuksia      |
| <b>Poistot ja varaukset</b>                        | Varaukset siirtyvät uuteen yhtiöön, poistot eivät palaudu  | Varaukset tuloutuvat, käyttöomaisuuden poistot palautuvat ja arvonnousu realisoituu tuloon |

## 4 Yhtiöittämisen verotukselliset vaikutukset

### 4.1 Yhtiöittämisen verotus

Yhtiöittämisellä on usein vaikutusta erityisesti maatalousyrityksen verotukseen, mikä onkin yksi keskeinen tekijä, jonka pohjalta yhtiöittämistä lähdetään suunnittelemaan. Yleensä yhtiöittämisellä tavoitellaan verotuksellisia hyötyjä muun muassa pienemmän tuloverotuksen kautta. Verotukseen liittyy kuitenkin paljon erilaisia kysymyksiä ja yhtiöittämisen vero vaikutukset vaihtelevat hyvin paljon tapauskohtaisesti. Tilakohtainen verotuksellinen optimitilanne on syytä analysoida huolellisesti verotukseen ja maatilojen yhtiöittämiseen erikoistuneiden asiantuntijoiden kanssa yhtiöittämisen suunnitteluvaiheessa. Tuloverotuksen lisäksi maatilán yhtiöittämisellä saattaa olla myös esimerkiksi varainsiirtovero- tai luovutusvoittoveroseuraamuksia.

Keskeinen yhtiöittämiseen liittyvä kysymys on se, onko yritysmuotoa mahdollista muuttaa ilman vero vaikutuksia ja aiheuttaako yhtiöittäminen veroseuraamuksia. Tuloverolain 24 §:ssä on lueteltu tyypilliset toimintamuodon muutostilanteet, joissa yrityksen ei katsota purkautuvan, eikä yhtiöittämisestä aiheudu välittömiä vero vaikutuksia. Toimintamuodon muutosta koskevan säännöksen mukaan maataloudenharjoittajan ei katsota lopettavan toimintaansa, jos hän perustaa toimintaansa jatkamaan avoimen yhtiön, johon hän tulee yhtiömieheksi, kommandiittiyhtiön, johon hän tulee vastuunalaiseksi yhtiömieheksi, tai osakeyhtiön ja merkitsee kaikki osakeyhtiön osakkeet. Lisäksi yritysmuodon muutoksessa aiemmin harjoitettuun maataloustoimintaan liittyvien varojen ja velkojen tulee siirtyä samoista arvoista perustettavaan yhtiöön, joka jatkaa yritystoimintaa. Kirjanpidossa tulee noudattaa jatkuvuuden periaatteen mukaista tasejatkuvuutta aiemmin luvussa 3 kuvatulla tavalla. Yrityksen identiteetin tulee myös säilyä muuttumattomana ja yritystoiminnan jatkua entiseen tapaan. Identtisyuden säilymisellä tarkoitetaan sitä, että tulonhankkimistoiminta jatkuu pääpiirteittäin samanlaisena kuin edeltävässä toimintamuodossa ja että tulonhankintaan käytettävä omaisuus säilyy lähes ennallaan. (Tuloverolaki, 30.12.1992/1535, § 24)

Myöskään yrityksen omistajissa ei saa tapahtua suuria muutoksia, eli toimintamuodon muutoksessa uusia osakkaita ei voida ottaa mukaan yritystoimintaan. Poikkeuksena tästä

pääsäännöstä yrittäjäpuolisot voivat kuitenkin molemmat merkitä perustettavan yhtiön osakkeita. Kun yrittäjäpuolisot merkitsevät kaikki perustettavan yhtiön osakkeet, ei osakkeiden omistusosuuden jakautumisella puolisoiden kesken ole merkitystä verotuksessa, eli se ei aiheuta veroseuraamuksia toimintamuodon muutoksessa. Jos osakeyhtiöön tulee toimintamuodon muutoksen yhteydessä muita osakkeenomistajia kuin aiempi yrittäjä tai tämän puoliso, muutos saattaa aiheuttaa veroseuraamuksia. Esimerkiksi kahden erillisen elinkeinonharjoittajan yritystoimintaa ei ole mahdollista yhdistää yhdeksi osakeyhtiöksi ilman verovaikutuksia, vaan tällöin yritystoiminnan luonteen ja identiteetin ei katsota säilyvän ennallaan, eikä kyseessä voida katsoa olevan tuloverolain mukainen toimintamuodon muutos. (Tuloverolaki, 30.12.1992/1535, § 24)

Yritysmuodon muutoksiin ja maatalan yhtiöittämiseen liittyvistä verotuskysymyksistä on olemassa jonkin verran oikeuskäytäntöä. Esimerkiksi tapauksessa KHO 30.7.1999 maataloudenharjoittaja ja hänen puolisonsa perustivat osakeyhtiön jatkamaan heidän jo aiemmin harjoittamaansa lypsykarjataloutta. Tilan pellot ja talousrakennukset jätettiin kuitenkin puolisojen henkilökohtaiseen omistukseen. Tässä tapauksessa katsottiin, että maatalouden harjoittaminen ei säilyttänyt identiteettiään toimintamuodon muutoksessa, sillä kaikki varat ja velat eivät siirtyneet perustettavaan yhtiöön. (KHO: 1999:30 08.06.1999/1413) Tapauksessa KHO 2002:35 puolestaan kaksi kuljetusalan yrittäjää perustivat osakeyhtiön jatkamaan heidän kummankin yritystoimintaa, jota he aiemmin harjoittivat erikseen tahoillaan toiminimellä. Kumpikin merkitsivät puolet perustettavan yhtiön osakkeista, ja kumpikin siirsi elinkeinotoimintaansa aiemmin sisältyneet varat ja velat perustettavaan yhtiöön. Tässäkin tapauksessa tulkittiin, ettei yritystoiminta jatkunut identtisenä ja elinkeinonharjoittajan liikeomaisuuden luovutukset tulkittiin elinkeinotuloverolain mukaisiksi yksityiskäyttöönotoiksi. Tämä johtui siitä, että yrityksen omistajissa tapahtui merkittäviä muutoksia, eikä kumpikaan yrityksistä säilyttänyt identiteettiään, vaan ne sulautuivat yhteen uudeksi erilaiseksi yritykseksi. (KHO: 2002:35 26.04.2002/982)

Kun maatalan toimintamuoto muutetaan osakeyhtiöksi, maatalouden tulo verotetaan muutosvuonna muutoshetken saakka aikaisempaa yritysmuotoa koskevien säännösten mukaisesti ja muutoshetken jälkeen osakeyhtiötä koskevien säännösten mukaisesti. Muutoshetkenä pidetään sitä hetkeä, jolloin osakeyhtiö merkitään kaupparekisteriin. Muutosvuonna poistoja ei saa tehdä kahteen kertaan ja osakeyhtiön on mahdollista tehdä

verovuoden enimmäispoistot muutosvuonna, mikäli niitä ei ole tehty aiemmassa yritysmuodossa. Aiemmassa yritysmuodossa mahdollisesti verovuonna tehdyt poistot vähennetään verovuoden enimmäispoistoista. (Leppiniemi & Walden, 2019)

Jos yrityksen katsotaan muutoksen yhteydessä purkautuvan esimerkiksi yrityksen identiteetin muuttuessa tai toiminnan jatkuvuuden katketessa, ei yhtiöittämiseen voida soveltaa TVL 24 §:n säännöksiä ja yhtiöittämisellä on erilaisia verovaikutuksia. Ensinnäkin omaisuuden siirroissa saattaa aiheutua luovutusvoitto- ja varainsiirtoveroseuraamuksia sekä luovuttavalle että vastaanottavalle yritykselle. Yrityksen purkautuessa purkautuvat samalla myös kaikki varaukset ja käyttöomaisuuden poistot palautuvat tuloon, jos käyttöomaisuuden todennäköinen luovutushinta on hankintamenon poistamatta olevaa osaa suurempi. Yhteisöjen ja yhtymien kohdalla myös käyttöomaisuuden arvonnousu tuloutuu. (Leppiniemi & Walden, 2019)

Yhtiöittäminen kannattaa suunnitella perusteellisesti, sillä osakeyhtiötä ei ole mahdollista muuttaa takaisin muuksi yritysmuodoksi ilman veroseuraamuksia. Myöskään yrityksen omaisuuden siirtäminen takaisin yrittäjän henkilökohtaiseen omistukseen ei ole mahdollista ilman verovaikutuksia. Mikäli osakeyhtiö muutetaan joksikin muuksi yritysmuodoksi, osakeyhtiön katsotaan aina purkautuvan, jolloin esimerkiksi tasausvaraukset tuloutuvat, käyttöomaisuuden poistot palautuvat ja arvonnousu realisoituu tuloon. Vaikka maatilän muuttaminen osakeyhtiöksi olisi verotuksellisesti neutraalia ja helppoa, ei osakeyhtiön purkaminen enää välttämättä olekaan. (Leppiniemi & Walden, 2019)

Verohallinnolta on suositeltavaa hakea ennakkoratkaisu maatilän yhtiöittämisen verovaikutuksista. Ennakkoratkaisu on sitova päätös siitä, miten Verohallinto verotusta toimittaessaan menettelee yksittäisessä veroasiassa. Hakemus on vapaamuotoinen, mutta se täytyy tehdä kirjallisesti. Hakemuksessa pitää eritellä ainakin hakijan nimi, henkilö- tai Y-tunnus, hakijan yhteystiedot, mahdollinen valtakirja asiamiestä käytettäessä, sekä yksilöity ennakkoratkaisukysymys, eli selvitys siitä mihin asiaan Verohallinnolta haetaan ennakkoratkaisua. Hakemalla ennakkoratkaisu on mahdollista varmistua yhtiöittämisen verovaikutuksista ennen yhtiöittämisen varsinaista toteuttamista.

## 4.2 Tuloverotus

Yhtiöittäminen vaikuttaa sekä yrityksen että yrittäjän tuloverotukseen. Eri yritysmuotoja verotetaan eri tavalla ja myös voitonjaon verokohtelu on erilaista eri yritysmuodoissa. Tuloverotukseen vaikuttavat paitsi yritysmuoto, myös moninaiset yrityskohtaiset kysymykset, kuten yrityksen taloudellinen tilanne ja tuloksentekeyky, kulurakenne, mahdollinen palkanmaksu yrittäjälle tai ulkopuolisille työntekijöille, yrityksen kirjanpitokäytännöt, jaksotukset, yrityksen nettovarallisuus sekä voitonjakokysymykset. Lisäksi verotukseen vaikuttavat luonnollisesti myös yrittäjän muut mahdolliset maatalouden ulkopuoliset ansio- ja pääomatulot. Tässä kappaleessa keskitytään tarkastelemaan yhtiöittämisen vaikutuksia tuloverotuksen näkökulmasta.

Maataloudenharjoittajan ja maatalousyhtymän tulos jaetaan verotettavaksi yrittäjän ansio- tai pääomatulona, eikä yritys ole itsenäinen verovelvollinen. Ansiotulosta maksetaan progressiivinen ansiotulovero ja pääomatuloa verotetaan 30 % tai 34 % verokannan mukaan tulojen suuruudesta riippuen. (Verohallinto, 2021e) Osakeyhtiöt ja muut yhteisöt puolestaan ovat itsenäisiä verovelvollisia ja niille vahvistetaan verovuoden verotettava tulo. Osakeyhtiön verotettavaa tuloa verotetaan 20 % yhteisötuloveron mukaan. (Tomperi, 2018, s. 46; Verohallinto, 2021i) Tuloverotuksen kannalta optimaaliseen yritysmuotoon vaikuttavat merkittävästi yritystoiminnan kannattavuus, yrityksen vakavaraisuus, yrittäjän maatalouden ulkopuoliset ansio- ja pääomatulot sekä yrittäjän tarve nostaa yrityksen varoja henkilökohtaiseen käyttöönsä esimerkiksi palkkana tai osinkona. (Tomperi, 2018, s. 44–46; Verohallinto, 2021e)

Maataloudenharjoittajana toimittaessa maatalouden tulos verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena ansio- tai pääomatulona ja yrittäjä pystyy ottamaan yritystoiminnan varoja käyttöönsä yksityisottoina ilman verovaikutuksia, koska maataloustulo on jo kertaalleen verotettu. Osakeyhtiön varoja yrittäjä ei puolestaan voi käyttää vapaasti henkilökohtaisiin menoihinsa, vaan varojen jako yrityksestä on tarkasti säänneltyä ja varojen nostamisella yrityksestä on aina verovaikutuksia. Yrittäjä voi nostaa osakeyhtiöstä palkkaa tai osinkoa, joita verotetaan tapauskohtaisesti kokonaan tai osittain yrittäjän ansio- tai pääomatuloina. (Tomperi, 2018, s. 46) Osakeyhtiössä ongelmaksi saattaa muodostua verotuksen kaksinkertaisuus. Osakeyhtiö maksaa ensin tuloksestaan 20 % yhteisöveron ja mikäli yrittäjä

haluaa nostaa yhtiöstä itselleen varoja esimerkiksi palkkana tai osinkona, hän maksaa nostamistaan varoista vielä esimerkiksi palkan sivukuluja sekä ansio- tai pääomatuloveroa. Tällöin osakeyhtiön tuloa verotetaan kahteen kertaan, ensin osakeyhtiön tulona ja vielä uudelleen yrittäjän henkilökohtaisena tulona. Lopputuloksena saattaa olla se, ettei yrittäjä saavuta juurikaan verohyötyjä siihen nähden, että hän toimisi maataloudenharjoittajana tai verotus on jopa aiempaa kireämpää. Monesti yhtiöittämisen kannattavuudesta keskusteltaessa esitetään tulorajoja, joiden ylittyttyä yhtiöittämistä vasta kannattaa harkita. Ei voida kuitenkaan sanoa, että olisi olemassa mitään yleispätevää tulorajaa, jonka ylittyessä toimintaa olisi kannattavampaa harjoittaa osakeyhtiömuodossa maataloudenharjoittajana toimimisen sijaan. Usein yhtiöittäminen tuo tuloverotuksen näkökulmasta taloudellista hyötyä erityisesti suurille vakavaraisille maatiloille, joiden toiminta on jo entuudestaan kannattavaa. Toisaalta yhtiöittäminen saattaa olla verotuksellisesti järkevää hyvinkin pienille tiloille, joiden vuotuinen verotettava tulo ei ole välttämättä kovinkaan suuri. (Maaseudun Tulevaisuus, 2021)

Erityisesti sellaisilla tiloilla, joissa yrittäjä käy tilanpidon ohella palkkatyössä, kannattaa toimintamuodon muutosta harkita potentiaalisena vaihtoehtona. Sivutoimiselle maataloudenharjoittajalle syntyy ansiotuloja jo palkkatyöstä, jolloin yrittäjän kokonaisverorasitus saattaa lähennellä esimerkiksi 40 prosenttia ja marginaaliveroprosentti on hyvin korkea. Usein sivutoimisilla viljelijöillä ei myöskään välttämättä ole tarvetta nostaa maatalousyrityksestä palkkaa tai osinkoa, vaan maataloudesta saatava tulo halutaan kohdistaa esimerkiksi tilan kehittämiseen tai investointeihin ja henkilökohtaiset menot kustannetaan palkkatyöstä saaduilla tuloilla. Tällöin yhtiön kautta harjoitetusta maataloudesta voi olla saatavissa merkittäviä hyötyjä. Kun maatalouden tulos verotetaan osakeyhtiön tulona, samalla sekä palkkatöistä saatavien ansiotulojen verotus että yritystoiminnan tuloverotus kevenevät merkittävästi. Progressiivisen ansiotuloverotuksen vuoksi yrittäjän verotus on suhteessa sitä kireämpää, mitä suuremmat hänen kokonaisvuositulonsa ovat. Maataloudenharjoittajan kokonaisverotukseen vaikuttavat siten sekä palkkatöistä että maataloudesta saatavat tulot. Haasteita tähän luo entisestään maataloustuloille tyypillinen vaihtelevuus ja tulojen vaikea ennakointi esimerkiksi satotasoista riippuen. Siten joinain vuosina yrittäjän tuloverotus saattaa muodostua hyvin ankaraksi tulojen ollessa normaalia suuremmat. Kun maatalous on yhtiöitetty, maataloustuloista

maksetaan vähemmän veroja ja esimerkiksi investointien teko saattaa helpottua, kun voittovaroja voidaan kohdistaa enemmän tilan kehittämiseen verojen maksun sijaan.

### **4.3 Varojen jako yrityksestä**

Maataloudenharjoittaja saa nostaa yritystoiminnan varoja periaatteessa rajoituksetta henkilökohtaiseen käyttöönsä yksityisottojen muodossa. Tästä ei aiheudu enää verovaikutuksia, sillä yritystulo on jo kertaalleen verotettu yrittäjän ansio- tai pääomatulona. Osakeyhtiön osakkaat eivät puolestaan ole henkilökohtaisesti verovelvollisia osakeyhtiön tulosta, eivätkä osakkaat myöskään saa nostaa yhtiön varoja rajoituksetta käyttöönsä. Osakeyhtiön varojenjako on tarkasti säänneltyä. Lisäksi osakeyhtiön varojen jaosta muodostuu osakkaalle lähes aina verotettavaa tuloa. Tällöin ongelmaksi muodostuu verotuksen kaksinkertaisuus, jota on kuitenkin osittain helpotettu verolainsäädännössä esimerkiksi huojennetulla osingolla. Huojennetulla osingolla tarkoitetaan tiettyjen ehtojen täytyessä toteutuvaa osingon osittaista verovapautta, jota käsitellään tarkemmin myöhemmin tämän luvun osingoista kertovassa kappaleessa. (Tomperi, 2018, ss. 46–51; Verohallinto, 2021e)

Osakeyhtiöstä on mahdollista jakaa varoja osakkeenomistajille jakamalla osinkoa yhtiön voitosta tai varoja vapaan oman pääoman rahastosta, alentamalla osakepääomaa, lunastamalla ja hankkimalla omia osakkeita, sekä purkamalla yhtiö. Lisäksi osakkeenomistaja voi nostaa yrityksestä palkkaa ja maksaa itselleen esimerkiksi korvauksia yritystoimintaan liittyvistä matkakustannuksista. (Tomperi, 2018, ss. 46–52; Kukkonen, 2010, ss. 140–141) Luvaton varojenjako osakeyhtiöstä saatetaan tulkita verotuksessa esimerkiksi peitellyksi osingonjaoksi. Peitellyllä osingonjaolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaalle tämän osakkuusaseman perusteella ja etuus on olennaisella tavalla poikkeuksellisesti hinnoiteltu tai vastikkeeton. Tämän vuoksi osakeyhtiössä tulee kiinnittää huomiota varojenjako koskevien säännösten noudattamiseen. (Leppiniemi & Walden, 2019) Seuraavaksi käsitellään tarkemmin erilaisia osakeyhtiön voitonjaon tapoja.

#### **Palkanmaksu yrittäjälle**

Osakeyhtiö voi maksaa yrittäjälle palkkaa työsuoritusta vastaan sekä erilaisia kulukorvauksia, kuten päivärahoja ja matkakulukorvauksia. Maksetut palkat ja korvaukset ovat osakeyhtiön

verotuksessa vähennyskelpoisia menoja, eli palkanmaksu yrittäjälle tai muulle työntekijälle pienentää yrityksen verotettavaa tuloa ja sitä kautta myös yhtiön maksamia veroja. Käytännössä siis palkan maksaminen yrittäjälle pienentää samalla osakeyhtiön maksettavan yhteisöveron määrää. Tiedot maksetuista palkoista tulee ilmoittaa tulorekisteriin. Maksetusta palkasta on myös aina suoritettava ennakonpidätykset sekä työnantajamaksut, kuten Myel- tai Tyel-vakuutusmaksut. Yrittäjälle maksettu palkka on tämän henkilökohtaista ansiotuloa. (Kukkonen, 2010, ss. 199–204)

## **Osinko**

Osinko on yrityksen omistajilleen jakama voitto-osuus. Osingonjaon perusteena on aina tuorein vahvistettu tilinpäätös ja osingon määrästä päätetään osakeyhtiön yhtiökokouksessa. Tyypillisesti osinkoa jaetaan kerran vuodessa tilinpäätösyhtiökokouksen jälkeen. Osinkoa on mahdollista jakaa korkeintaan yhtiön vapaan oman pääoman verran. Osinkoa ei voida jakaa, jos yhtiö on maksukyvytön tai jos osingonjako aiheuttaisi yhtiön maksukyvyttömyyden. Osingot eivät ole osakeyhtiölle tulosvaikutteisia vähennyskelpoisia menoja, vaan osingonjako pienentää taseeseen kirjattuja voittovaroja ja omaa pääomaa. Osinkojen verotus riippuu osingonsaajasta, osinkoa maksavasta yhtiöstä, osakkeiden matemaattisesta arvosta sekä osingon suuruudesta. Luonnollisten henkilöiden listaamattomista yhtiöistä saamasta osingosta 25 % on osingonsaajan veronalaista pääomatuloa siltä osin kuin osingon määrä vastaa osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua 8 %:n vuotuista tuottoa. 75 % osingosta on verovapaata. Kun osingon määrä on maksimissaan 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta, osinkoa kutsutaan pääomatulo-osingoksi. (Verohallinto, 2021j) Osinkojen verotus lasketaan näin 150 000 euron suuruisiin osinkoihin saakka, tämän ylittävältä osalta 85 % osingosta on veronalaista pääomatuloa ja 15 % verovapaata tuloa. 8 %:n osakkeen matemaattisen arvon ylittävästä osuudesta osingosta 75 % on veronalaista ansiotuloa ja 25 % verovapaata tuloa. (Tomperi, 2018, ss. 46–52; Verohallinto 2021j) Osinkojen verotus ei siten ole aivan yksinkertaista, vaan se riippuu yhtiön nettovarallisuudesta, osingon määrästä sekä osingonsaajan muista ansio- ja pääomatuloista.

Osakkeiden matemaattinen arvo saadaan jakamalla yhtiön verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukainen tarkistettu nettovarallisuus yhtiön osakkeiden lukumäärällä. Yhtiön lunastamia tai hankkimia omia osakkeita ei oteta laskennassa huomioon. Yhtiön nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yhtiön veronalaisista varoista velat.



Nettovarallisuuden laskennassa huomioidaan kaikki osakeyhtiön varat ja velat riippumatta siitä, mihin tulolähteeseen ne kuuluvat. Osakeyhtiön nettovarallisuuden ollessa heikko tai negatiivinen, ei kevyemmin verotettavaa pääomatulo-osinkoa voida hyödyntää. Tällaisessa tilanteessa osakkaan muut ansiotulot vaikuttavat myös osinkojen verotukseen progressiivisesti. (Tomperi, 2018, ss. 46–52; Verohallinto 2021j)

Kuva 1. Yksityisestä osakeyhtiöstä saatujen osinkojen verotus (Verohallinto, 2021j)

|  |   |
|--|---|
| <p>Osinko enintään 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta</p> <p>Osinko enintään 150 000 euroa</p> <p>25 % pääomatuloa</p> <p>75 % verotonta tuloa</p> <p>Osingon 150 000 euroa ylittävästä osasta</p> <p>85 % pääomatuloa</p> <p>15 % verotonta tuloa</p> | <p>Osinko yli 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta</p> <p>75 % ansiotuloa</p> <p>25 % verotonta tuloa</p> |
|--|---|

### Varojen jako SVOP-rahastosta

Osakeyhtiölaissa on vuodesta 2006 alkaen ollut säännökset sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Tähän niin kutsuttuun SVOP-rahastoon voidaan muun muassa merkitä pääomasijoituksia, siirtää tilikausien voittovaroja tai merkitä varoja yritysjärjestelyjen yhteydessä. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 8:2) Esimerkiksi maatilan yhtiöittämisen yhteydessä muodostuvaa nettoapporttia voidaan sijoittaa SVOP-rahastoon. Rahaston varoja voidaan jakaa noudattaen samoja menettelysäännöksiä kuin osinkoa jaettaessa. Myös tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja maatilatalouden tuloverolain mukaisesti vapaan oman pääoman rahastosta jaettuja varoja käsitellään verotuksessa pääsääntöisesti osinkona. Käytännössä SVOP-rahastosta voidaan jakaa osakkaille varoja yhtiökokouksen päätöksellä siten, ettei yhtiön maksukyky vaarannu varojen jaosta. Varojen jako SVOP-rahastosta voi tulla kyseeseen esimerkiksi tuloksen muodostuessa tappiolliseksi yrityksessä, jossa on takana useampia voitollisia tilikausia, ja yritykseen on kertynyt runsaasti voittovaroja näiltä aiemmilta tilikausilta. Tilikauden ollessa tappiollinen ei tuloksesta voida

jakaa osinkoa, mutta varojen jako SVOP-rahastosta voi olla mahdollista vaarantamatta yhtiön maksukykyä.

### **Lähipiirilainat ja osakslainat**

Usein myös osakslaina esitellään varojenjaon keinona, mitä se ei kuitenkaan käytännössä ole. Osakeyhtiölaissa on lueteltu tahot, jotka kuuluvat yhtiön lähipiiriin. Lähipiirin jäseniä ovat muun muassa osakkaat, yhtiön määräysvallan haltijat, osakkuusyritykset, johtoon kuuluvat avainhenkilöt, osakkaiden läheiset perheenjäsenet ja muut vastaavat tahot (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624 § 1:11). Osakeyhtiön lähipiirille annettuja lainoja kutsutaan lähipiirilainoiksi, usein myös osakslainoiksi. Lähipiirilainat ovat vain harvoin perusteltuja, eikä niitä voida sellaisenaan pitää voitonjaon keinona. Osakeyhtiölain mukaan yhtiön varoja vähentävät tai velkoja lisäävät ilman liiketaloudellista perustetta tehtävät liiketoimet ovat lähtökohtaisesti laitonta varojenjako. Osakslainalla tulisi siten aina olla jokin nimenomainen lainanantajan liiketoiminnan näkökulmasta perusteltu intressi, niin kutsuttu corporate benefit. (Leppiniemi & Walden, 2019)

Käytännössä kaikkien osakeyhtiön tekemien liiketoimien tulisi olla yhtiön edun mukaisia, eikä niitä saisi sekoittaa yrittäjän henkilökohtaisiin intresseihin. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624 § 1:8) Tämä hyväksyttävien liiketoimien raja saattaa usein hämärtyä erityisesti pienissä osakeyhtiöissä, joissa yrittäjä voi olla yrityksen ainut osakkeenomistaja ja hallituksen jäsen. Esimerkiksi osakeyhtiön varallisuutta ei ole mahdollista pantata rajoituksetta osakkaan henkilökohtaisten luottojen vakuudeksi ja osakeyhtiön varoja ei saa käyttää osakkaan henkilökohtaisiin tarpeisiin, vaan varojen jaossa tulee aina noudattaa osakeyhtiölain varojenjako säännöksiä. (Leppiniemi & Walden, 2019)

#### **4.4 Nettovarallisuuden vaikutus verotukseen**

Sekä maataloudenharjoittajan että osakeyhtiömuotoisen maatilan ja sen omistajan verotuksessa nousee usein keskeiseksi kysymykseksi nettovarallisuus. Maatalouden yritystulo jaetaan yrittäjän pääoma- ja ansiotuloksi nettovarallisuuden perusteella, osakeyhtiössä nettovarallisuus puolestaan vaikuttaa muun muassa jaettavien osinkojen verotukseen. Nettovarallisuudella tarkoitetaan maataloudenharjoittajan tai osakeyhtiön yritystoimintaan kuuluvien varojen ja velkojen erotusta. Maatalouden nettovarallisuuslaskennassa varoiksi

luetaan maatalouteen kuuluvat kiinteistöt, tuotantorakennukset, maatalouskoneet ja -kalusto, tavarat sekä maatalouteen liittyvät osakkeet ja osuudet. Varoiksi ei lueta rahavaroja tai saamisia, maatalaan kuuluvia saven-, soran-, turpeen- tai kivenottopaikkoja, maataloustuotantoa varten pidettäviä kotieläimiä tai metsätalouden varoja. Veloissa huomioidaan kaikki maatalouteen kuuluvat velat, esimerkiksi myös maa-alueiden ja kotieläinten hankkimiseksi otetut velat. Yksityistalouteen kuuluvia varoja tai velkoja ei oteta nettovarallisuuden laskennassa huomioon. (Verohallinto, 2021a)

Maatalousmaan ja sen kasvuston arvoksi nettovarallisuuslaskennassa katsotaan maatalousmaan keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna luvulla 7. Maatalousmaalla tarkoitetaan säännösten mukaan peltoa, puutarhaa sekä luonnonniittyjä ja luonnonlaitumia. (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142, § 20) Tämä arvo ei usein vastaa maatalousmaan käypää arvoa, joka siitä joudutaan maksamaan esimerkiksi peltoa ostettaessa. Maataloudelle on tyypillistä, että suuri osa yrityksen varallisuudesta on sidottu esimerkiksi peltoihin tai kotieläimiin ja usein niiden hankkimiseen joudutaan ottamaan velkaa. Edellä mainitut tekijät aiheuttavat sen, että monilla maataloudenharjoittajilla nettovarallisuus saattaa muodostua negatiiviseksi. Mikäli nettovarallisuus on negatiivinen, koko maatalouden tulo verotetaan maataloudenharjoittajan ansiotulona. (Tomperi, 2018, s. 46; Verohallinto, 2021e) Tilanne on tyypillinen erityisesti juuri aloittaneilla tiloilla sekä isoja investointeja tehneillä tiloilla, joilla on runsaasti velkaa. Kun koko yritystulo verotetaan ansiotulona, saattaa verotus joissain tilanteissa muodostua ankarammaksi kuin jos osa tuloista verotettaisiin pääomatulona. Tähän ongelmaan on mahdollista hakea ratkaisua yhtiöittämisen kautta, jolloin osakeyhtiö maksaa tuloksestaan 20 prosentin yhteisövero.

Tilan nettovarallisuus saattaa joissakin tilanteissa parantua yhtiöittämisen myötä. Aiemmin negatiivinen nettovarallisuus voi yhtiöittämisessä muodostua positiiviseksi, mikä on yksi yhtiöittämisen hyödyistä. Osakeyhtiöiden nettovarallisuuden laskennan pääperiaate on sama kuin maataloudenharjoittajalla, eli yhtiön varoista vähennetään yritystoiminnan velat ja lopputuloksena saadaan nettovarallisuus. (Verohallinto, 2021a) Osakeyhtiömaatilán nettovarallisuuslaskennassa on kuitenkin joitakin eroja verrattuna maataloudenharjoittajaan. Osakeyhtiömuotoisen maatilán nettovarallisuuslaskennassa omaisuuserien arvona käytetään hankintahintoja tai joissakin tilanteissa käyviä arvoja. Esimerkiksi pellot ja metsät arvostetaan siten arvoon, joka on määritelty esimerkiksi apporttisopimuksessa tai kauppakirjassa yhtiön

perustamisvaiheessa. Yhtiöittämisen yhteydessä osakeyhtiön taseeseen siirtynyt varallisuus saattaa myös poiketa maataloudenharjoittajan viimeisimmästä veroilmoituksesta, jonka pohjalta maataloudenharjoittajan nettovarallisuus lasketaan. Jo pelkän omaisuuserien tasearvostuksessa tapahtuvan muutoksen vuoksi osakeyhtiön nettovarallisuus saattaa muodostua suuremmaksi kuin maataloudenharjoittajana toimittaessa. (Ojala, 2014)

Lisäksi osakeyhtiöiden osalta nettovarallisuuslaskennassa huomioidaan myös rahat ja saamiset sekä vaihto-omaisuus. Vaihto-omaisuuteen luetaan muun muassa tilikauden vaihtuessa yrityksellä olevat kotieläimet, tuotantopanokset ja varastot. Varastoihin ja tuotantopanoksiin voi myös kasvinviljelytilalla sisältyä merkittäviäkin omaisuuseriä, muun muassa lannoitteiden, torjunta-aineiden ja viljan muodossa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vaikka osakeyhtiön ja maataloudenharjoittajan varallisuus ja velat ovat täysin identtiset, voi osakeyhtiössä nettovarallisuus muodostua suuremmaksi kuin maataloudenharjoittajan verotuksessa, sillä esimerkiksi pellot, metsät ja vaihto-omaisuus arvostetaan laskelmissa eri tavalla yritysmuodosta riippuen. Osakeyhtiön nettovarallisuuden perusteella lasketaan osakkeen matemaattinen arvo ja vertailuarvo ja tämä osakkeen arvo vaikuttaa muun muassa osinkojen verotukseen. Siten nettovarallisuudella on vaikutusta myös osakeyhtiöiden tuloverotuksessa ja varojenjaon verotuksessa. (Ojala, 2014)

On hyvä huomioida, että osakeyhtiö ei kuitenkaan ole aina ratkaisu maatilalan verotuksellisiin ongelmiin ja myös osakeyhtiön nettovarallisuus voi muodostua negatiiviseksi. Osakeyhtiöissä negatiivinen nettovarallisuus aiheuttaa sen, ettei kevyemmin verotettavaa pääomatulo-osinkoa ole mahdollista nostaa, jolloin suurempi osa osingoista on yrittäjän veronalaista tuloa. Mitä suurempi yhtiön nettovarallisuus on, sitä enemmän yhtiön tuloksesta ja jakokelpoisista varoista on mahdollista jakaa osakkaille huojennetusti verotettavaa osinkoa. (Tomperi, 2018, ss. 46–52; Verohallinto 2021j) Joissakin tilanteissa osakeyhtiöllä voidaan kuitenkin saavuttaa hyötyjä myös nettovarallisuuslaskennassa, mutta pienen tai negatiivisen nettovarallisuuden tiloilla verotus saattaa muodostua jopa entistä epäedullisemmaksi yhtiöittämisen myötä. Usein yhtiöittämiseen saattaa liittyä käsitys siitä, että yhtiöstä on mahdollista nostaa runsaastikin verotuksellisesti edullista osinkoa, mutta todellisuudessa tämä ei aina ole mahdollista. Mikäli maatilalla on runsaasti velkaa varallisuuteen nähden ja nettovarallisuus on negatiivinen, ei yhtiöittäminen automaattisesti muodosta verotusta perinteistä maatalousyrittäjyyttä edullisemmaksi. Osakkeenomistaja ei pysty nostamaan varoja

osakeyhtiöstä kuin palkkana tai voitonjakona, jolloin hän joutuu maksamaan niistä ansio- tai pääomatuloveroa. Mitä heikompi on osakeyhtiön nettovarallisuus, sitä suurempi osa jaettavasta osingosta on yrittäjälle veronalaista tuloa. Osakeyhtiö maksaa yritystulosta jo 20 %:n yhteisötuloveron ja yrittäjä maksaa nostamastaan palkasta tai osingoista vielä ansio- tai pääomatuloveroa. Lisäksi maksetuista palkoista on suoritettava lakisääteiset sivukulut. Osakkeenomistajan ansio- ja pääomatuloverotus riippuvat vuoden aikana saaduista kokonaisansioista. Ansiotuloa verotetaan progressiivisesti ja pääomatuloveroa 30 tai 34 %:n pääomatuloverokannan mukaan.

Taulukko 2. Nettovarallisuuden vaikutus osinkojen verotukseen

| <b>Maatila A Oy</b>             |                  |                  |                  |
|---------------------------------|------------------|------------------|------------------|
| <b>Verovuosi</b>                |                  |                  |                  |
|                                 | <b>2019</b>      | <b>2020</b>      | <b>2021</b>      |
| Yhtiön nettovarallisuus         | -75 000,00       | 50 000,00        | 100 000,00       |
| Verotettava tulos               | 40 000,00        | 40 000,00        | 40 000,00        |
| Osakkeiden lukumäärä            | 100              | 100              | 100              |
| Osakkeiden matemaattinen arvo   | -75 000,00       | 50 000,00        | 100 000,00       |
| Omistajan ansiotulovero-%       | 26,2 %           | 24,3 %           | 22,6 %           |
|                                 |                  |                  |                  |
| Verotettava tulos               | 40 000,00        | 40 000,00        | 40 000,00        |
| Yhteisövero 20 %                | 8 000,00         | 8 000,00         | 8 000,00         |
| Nettotulos                      | 32 000,00        | 32 000,00        | 32 000,00        |
|                                 |                  |                  |                  |
| Osinko                          | 7 000,00         | 7 000,00         | 7 000,00         |
| Pääomatulo-osinkoa 8%:n , josta | 0,00             | 4 000,00         | 7 000,00         |
| Pääomatuloa 25%                 | 0,00             | 1 000,00         | 1 750,00         |
| Verovapaata 75%                 | 0,00             | 3 000,00         | 5 250,00         |
| Ansiotulo-osinkoa, josta        | 7 000,00         | 3 000,00         | 0,00             |
| Ansiotuloa 75%                  | 5 250,00         | 2 250,00         | 0,00             |
| Verovapaata 25%                 | 1 750,00         | 750,00           | 0,00             |
| Omistajan verovapaat tulot      | 1 750,00         | 3 750,00         | 5 250,00         |
| Omistajan palkkatulot vuodessa  | 30 000,00        | 30 000,00        | 30 000,00        |
| Omistajan ansiotulot yhteensä   | 35 250,00        | 32 250,00        | 30 000,00        |
| Omistajan pääomatulot           | 0,00             | 1 000,00         | 1 750,00         |
| Omistajan verot yhteensä        | 9 235,50         | 8 136,75         | 7 305,00         |
| Käteen jäävä osinko             | 5 624,50         | 6 153,25         | 6 475,00         |
| <b>Kokonaisverorasitus (€)</b>  | <b>17 235,50</b> | <b>16 136,75</b> | <b>15 305,00</b> |
| <b>Kokonaisverorasitus-%</b>    | <b>24,62 %</b>   | <b>23,05 %</b>   | <b>21,86 %</b>   |

Taulukossa 2 on tuotu esille, miten nettovarallisuus vaikuttaa yhtiön ja osakkaan kokonaisverorasitukseen. Laskelmassa osakkaalla on 30 000 euron vuosittaiset palkkatulot

yhtiöstä saadun osingon lisäksi. Osakkaan ansiotuloveroprosentti on arvioitu Verohallinnon veroprosenttilaskurilla. (Verohallinto, 2022) Kun nettovarallisuus on negatiivinen, yhtiön jakamasta osingosta 75 % on osakkaan veronalaista ansiotuloa ja vain 25 % verovapaata tuloa. Tällöin huojennettua osingonmaksua ei pystytä hyödyntämään ja merkittävästi suurempi osa osingosta on verotettavaa tuloa, jolloin kokonaisverorasitus muodostuu muutoin samoilla tiedoilla jopa noin 3 prosenttiyksikköä ankarammaksi kuin nettovarallisuuden ollessa positiivinen. Laskelmasta voidaan huomata, että myös nettovarallisuuden ja osingon suuruus ja niiden välinen suhde vaikuttavat osingon verotukseen. Sen lisäksi, että isompaa osaa osingosta verotetaan, ansiotulojen kasvaessa niiden verotuksen progressiivisuus myös kiristyy, jolloin ansiotuloja verotetaan ankarammin. Tällaisessa tilanteessa voidaan pohtia, onko osakkaan tarpeellista tai kannattavaa nostaa yhtiöstä osinkoa verotuksellisista syistä, vai voisiko varat kohdistaa esimerkiksi osakeyhtiön taseen ja nettovarallisuuden kasvattamiseen.

#### **4.5 Sivutoimisen maataloudenharjoittajan verotus**

Maataloudenharjoittajan tuloverotus saattaa muodostua erityisen ankaraksi tilanteissa, joissa yrittäjällä on ansiotuloja myös maatilan ulkopuolelta. Tällainen tilanne saattaa tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun maataloutta harjoitetaan palkkatyön ohella sivutoimisesti tai kun maatalouden harjoittamisen ohella käydään palkkatyössä tai harjoitetaan erilaisia muita sivuelinkeinoja. Maataloudenharjoittajan ansiotuloverotus lasketaan kaikkien vuositulojen, eli sekä maataloudesta että palkkatyöstä saatavien ansiotulojen perusteella. Tällöin kokonaistulot saattavat muodostua laskennallisesti niin suuriksi, että ansiotuloveroprosentti on korkea. (Maaseudun Tulevaisuus, 2021) Todellisuudessa maatalouden tuloja joudutaan usein kuitenkin käyttämään esimerkiksi maatalousluottojen lyhennyksiin tai investointeihin, eikä yrittäjä suoraan saa niitä omaan käyttöönsä.

Yhtiöittämisellä on mahdollista hakea ratkaisua edellä kuvaillun kaltaiseen tilanteeseen, sillä osakeyhtiön tuloverotus voi joissakin tilanteissa olla huomattavasti yrittäjän ansiotuloverotusta kevyempää. Kun yrittäjän maataloustoiminta verotetaan osakeyhtiön kautta, kevenee samalla myös maataloustoiminnan tuloverotus. Kun maatalouden verotus on eriytetty osakeyhtiön alle, pienenevät yrittäjän ansiotulot ja ansiotuloverotus kevenee. Osakeyhtiön tulosta puolestaan verotetaan 20 % yhteisöverokannan mukaan. (Tomperi, 2018,

s. 46; Verohallinto, 2021i) Tällaisessa tilanteessa maatalouden velkojen hoito tai investointien teko voi helpottua, kun kevyemmän verotuksen avulla suurempi osa maatalouden tuloksesta jää yrityksen käyttöön. Toisaalta verotukseen vaikuttaa myös se, nostaako yrittäjä osinkoa tai palkkaa osakeyhtiöstä vai ei, millainen on maatalon nettovarallisuus ja kuinka suuret ovat tilan ulkopuolelta saatavat palkkatulot. Siten ei voida todeta, että yhtiöittäminen olisi aina järkevää sellaisillakaan tiloilla, joissa yrittäjällä on palkkatuloja myös tilan ulkopuolelta, vaan yhtiöittämistä tulee pohtia aina tapauskohtaisesti.

Taulukko 3. Sivutoimisen maatalousyrittäjän verotus

| <b>Maatila A</b>               |                                |                   |
|--------------------------------|--------------------------------|-------------------|
|                                | <b>Verovuosi 2021</b>          |                   |
|                                | <b>Maatalouden harjoittaja</b> | <b>Osakeyhtiö</b> |
| Omistajan ansiotulovero-%      | 38 %                           | 32 %              |
| Maatalouden verotettava tulos  | 25 000,00                      | 25 000,00         |
| Yhteisövero 20 %               | 0,00                           | 5 000,00          |
| Yrittäjävähennys               | 1 250,00                       | 0,00              |
| Nettotulos                     | 23 750,00                      | 20 000,00         |
| Yrittäjän palkkatulot          | 48 000,00                      | 48 000,00         |
| Yrittäjän ansiotulot           | 71 750,00                      | 48 000,00         |
| Yrittäjän verot yhteensä       | 27 480,25                      | 20 408,00         |
| Käteen jäävä tulo              | 44 269,75                      | 42 592,00         |
| <b>Kokonaisverorasitus (€)</b> | <b>27 480,25</b>               | <b>20 408,00</b>  |
| <b>Kokonaisverorasitus-%</b>   | <b>38,30 %</b>                 | <b>27,96 %</b>    |

Taulukossa 3 on esitetty laskelmat tilanteesta, jossa maatalousyrittäjällä on säännöllisiä tilan ulkopuolisia ansiotuloja 48 000 euroa vuodessa, mikä vastaa noin 4000 euron kuukausittaista bruttopalkkaa. Lisäksi maatalouden verotettava tulos on 25 000 euroa vuodessa. Laskelmissa on vertailtu verotusta toimittaessa maataloudenharjoittajana ja osakeyhtiön kautta. Laskelmissa ei ole huomioitu, että osakeyhtiöstä nostettaisiin palkkaa tai osinkoa, eikä laskelmissa ole huomioitu erilaisia mahdollisia tulonhankkimisvähennyksiä tai muita verovähennyksiä, joilla kaikilla voi olla vaikutusta kokonaisverotukseen. Laskelmassa maataloudenharjoittajan maataloustulo on luettu kokonaisuudessaan ansiotuloksi.

Laskelman veroprosentit on arvioitu Verohallinnon veroprosenttilaskurilla. (Verohallinto, 2022)

Laskelmasta voidaan huomata, että tällaisessa tilanteessa sivutoimisen maatalousyrittäjän verotus olisi merkittävästi edullisempaa, mikäli maataloutta harjoitettaisiin osakeyhtiön kautta. Yhtiöittämisen myötä yrittäjän ansiotuloveroprosentti pienenesi 6 prosenttiyksikköä, maataloudesta saatavien yritystulojen verotus 18 prosenttiyksikköä, kokonaisverorasitus 10 prosenttiyksikköä ja vuoden aikana maksetut verot yhteensä noin 7000 euroa. Jos maatalousluottoja on paljon, helpottuisi niiden hoito merkittävästi yhtiöittämisen myötä, kun verotus kevenee. Samalla yritystoiminnan varoja säästyisi esimerkiksi investointien tekoon ja tilan nettovarallisuutta todennäköisesti voitaisiin kehittää aiempaa ripeämmin.

#### **4.6 Yhtiöittämisen muut verovaikutukset**

Osakeyhtiöllä ei ole mahdollisuutta metsäverotuksessa metsävähennykseen, menovaraukseen tai hankintatyön verovapauteen. Tällä voi olla merkitystä metsätaloudesta saatujen tulojen verotukseen, mikäli metsävarallisuus siirretään perustettavaan osakeyhtiöön ja metsätaloutta aletaan harjoittaa osakeyhtiön kautta. Osakeyhtiöllä ei myöskään ole luovutusvoittoverotuksessa oikeutta hankintameno-olettaman käyttöön toisin kuin maataloudenharjoittajalla. Tämä voi tarkoittaa käytännössä sitä, että myytessä omaisuutta, jonka arvo on noussut omistusaikana merkittäväksi, voi luovutusvoittoverotus muodostua ankarammaksi, kun hankintameno-olettamaa ei ole mahdollista käyttää laskettaessa luovutusvoiton määrää. Maatalousverotuksessa osakeyhtiöllä puolestaan ei ole mahdollisuutta maataloustuotteiden käytön verovapauteen, eikä yrittäjän ole mahdollista ottaa osakeyhtiöstä tuotteita omaan käyttöönsä ilman verovaikutuksia. Maataloudenharjoittajana puolestaan on mahdollista tehdä yksityiskäyttöönottoja. (Verohallinto, 2019; Kaari, 2020)

#### **4.7 Tilinpäätös- ja verosuunnittelu**

Verosuunnittelulla pyritään varmistamaan, etteivät yritys ja sen omistajat maksa tarpeettomia tai ylisuuria veroja. Verosuunnittelukysymykset korostuvat erityisesti suunniteltaessa muutoksia yritystoimintaan, esimerkiksi kun yhtiöittäminen, tuotantosuunnan muutokset,



investoinnit, sukupolvenvaihdos tai yritystoiminnan lopettaminen ovat ajankohtaisia. Eniten mahdollisuuksia verosuunnitteluun on osakeyhtiössä, mutta myös maataloudenharjoittajalla on olemassa paljon verosuunnittelukeinoja. Verosuunnittelua kannattaa harjoittaa kaikenlaisissa ja kaikenkokoisissa yrityksissä ja maatiloilla. Verosuunnittelun tarkoituksena on ennakoida, millaisia veroseuraamuksia erilaisilla varojen nostamisvaihtoehdoilla on yritykselle ja sen omistajille, sekä vaikuttaa perittyjen verojen määrään, ajoitukseen ja niiden optimointiin. (Leppiniemi & Walden, 2019)

Verosuunnittelu aloitetaan tilannekatsauksella, jossa selvitetään, miten yritystä ja yrittäjää verotetaan tällä hetkellä. Seuraavaksi selvitetään, maksavatko yritys tai yrittäjä tarpeettomia veroja, onko kaikki mahdolliset vähennykset huomioitu ja onko jaksotukset suunniteltu optimaalisesti. Lisäksi osana verosuunnittelussa tulee pohtia, saako yrittäjä ansio- tai pääomatuloja yrityksen ulkopuolelta. On tärkeää huomioida verotuskysymykset hyvissä ajoin jo tilikauden aikaisessa verosuunnittelussa tai sukupolvenvaihdostilanteissa tai yhtiöittämistä suunniteltaessa, sillä jälkeinpäin keinot vaikuttaa verotukseen ovat usein rajallisemmat. Kausittaisessa verosuunnittelussa on hyvä pohtia verotuskysymyksiä viimeistään 2–4 kuukautta ennen tilikauden päättymistä, sillä tässä kohtaa tiedetään jo kohtalaisella varmuudella, millaiseksi tilikauden tulos muodostuu ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttaminen on vielä mahdollisia. Yksi hyvä keino tilikauden aikaiseen verosuunnitteluun on tehdä tilikauden aikana säännöllistä talouden seuranta ja välitilinpäätöksiä yritysmuodosta riippumatta. (Leppiniemi & Walden, 2019)

Verosuunnittelua tulisi toteuttaa maatalousyrityksessä pitkäjänteisesti ja ulottaa suunnittelu aina päättyvää tilikautta pidemmälle. Haasteena on kuitenkin se, että verosuunnittelu on vahvasti sidoksissa yrityksen tulokseen, eikä koskaan voida etukäteen varmuudella tietää, millaisiksi seuraavat tilikaudet muodostuvat. Erityisesti maataloudelle on tyypillistä tulojen ja menojen vaihtelevuus tilikausien välillä osin yrittäjästä riippumattomista syistä. Maatalousyrittäjillä ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa esimerkiksi sääolosuhteisiin, tukipolitiikkaan, tuottajahintoihin tai tuotantopanosten hintoihin, joilla on vaikutusta tulojen ja menojen kehitykseen. Maatilan liiketoiminnan kannattavuuteen vaikuttavat esimerkiksi sääolosuhteet, tuholaiset, taudit ja satotasot, joihin yrittäjä ei aina pysty varautumaan tai vaikuttamaan. Huonoina satovuosina liikevaihto saattaa muodostua hyvinkin heikoksi ja toisaalta tilanteet saattavat muuttua radikaalisti yhdenkin kasvukauden aikana.

Yritystoiminnan vaihtelevuuteen voi pyrkiä varautumaan esimerkiksi maltillisella ja suunnitelmallisella poistojen ja tasausvarausten käytöllä. Jos esimerkiksi tänä vuonna halutaan mahdollisimman isot tulot yrityksestä mahdollisimman pienin veroseuraamuksin, se voi tarkoittaa sitä, että tulotaso onkin seuraavina vuosina kalliimpi, koska tänä vuonna yrityksestä otettiin varoja ulos enemmän kuin normaalisti. Toisaalta tilalle voi myös kertyä niin kutsuttua piilevää verovelkaa, mikäli poistoja tai varauksia käytetään hallitsemattomasti. Usein suositeltavaa on pyrkiä tulokselliseen tasaisuuteen eri tilikausien välillä. Mikäli verotettava tulos muodostuu jonain vuonna suureksi, seuraavana hyvin pieneksi ja sen jälkeen jälleen todella suureksi, on verotus progressiivisuuden vuoksi suhteessa kovempaa, kuin jos tulos olisi kehittynyt tasaisesti vuosittain. Osakeyhtiössä vaihtelevien tilikausien vaikutus on pienempi yhteisöveron ollessa aina samansuuruinen.

Osakeyhtiössä osakkaan verosuunnittelun peruskysymys on se, kuinka paljon ja millä tavoin varoja kannattaa yrityksestä nostaa. Osakkaan on päätettävä, nostaako hän varoja palkkana, osinkona vai näiden yhdistelmänä. Optimaalista palkan ja osingon yhdistelmää voi ryhtyä pohtimaan tarkastelemalla ansiotulojen verotuksen progressiota. Jos osakkaan ansiotuloveron progressio nousee kovin suureksi, ovat pääomatulona verotettavat osingot todennäköisesti palkkaa edullisempi vaihtoehto verotuksen näkökulmasta. Osakeyhtiön verosuunnitteluinstrumentteihin kuuluu myös kaupankäynti ja esimerkiksi vuokrasopimukset oman yrityksen kanssa, kunhan ne vastaavat tosiasiallisia tapahtumia ja liittyvät yrityksen liiketoimintaan. Toisaalta yrittäjän ei tarvitse välttämättä nostaa yhtiöstä varoja lainkaan mikäli tähän ei ole tarvetta, vaan hän voi kerryttää varallisuutta yhtiöön. Voittovarojen kerryttäminen yhtiöön parantaa yhtiön nettovarallisuutta, mikä saattaa mahdollistaa verotuksellisesti edullisemmän varojenjaon tulevaisuudessa. Palkan ja osingon verotuksen edullisuuteen vaikuttaa merkittävästi se, kuinka paljon osakas tarvitsee rahaa yrityksestä elämiseensä ja millainen on yhtiön nettovarallisuus. On hyvä huomioida yhtiöstä nostettujen varojen kokonaiskustannus arvioitaessa eri vaihtoehtoja.

Maatalousyrittäjän on hieman osakeyhtiötä helpompaa ajoittaa myyntejä ja ostoja tilikauden vaihteessa haluamallaan tavalla maksuperusteisen kirjanpidon vuoksi. Kulut ja tuotot kirjataan kirjanpitoon niiden maksuajankohdan perusteella, joten pelkästään laskujen maksun ajoituksella voidaan vaikuttaa merkittävästi maataloudenharjoittajan tilikauden tuloksen muodostumiseen. Vaikka osakeyhtiön kirjanpito laaditaankin suoriteperusteisesti,

osakeyhtiön verotus toimitetaan maksuperusteisesti, joten tässäkin yritysmuodossa ostojen ja myyntien ajoituksella on mahdollista vaikuttaa tilikauden verotukseen. Toisaalta osakeyhtiössä poistoja ei voida käyttää tuloksentasauskeinona yhtä vapaasti, sillä osakeyhtiön on noudatettava määriteltyä MVL:n mukaista poistosuunnitelmaa, eikä poistoprosenttien jatkuva muuttaminen ole kirjanpidon jatkuvuuden periaatteen mukaisesti suotavaa, ellei tähän ole erityisiä liiketaloudellisia perusteita. Voidaan ajatella, että osakeyhtiön tilinpäätös antaa siten selkeästi realistisemmän ja totuudenmukaisemman kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta sekä tuottojen ja kuluksen jaksotuksesta. Esimerkiksi rahoittajien on haastavaa saada tietoa maataloudenharjoittajan varallisuus- ja velkatilanteesta, kun kunnollisia tilinpäätösasiakirjoja ei tarvitse laatia.

## 5 Yhtiöittämisen muut vaikutukset

### 5.1 Juridiset ja hallinnolliset vaikutukset sekä riskien hallinta

Osakeyhtiön peruseriaatteena on osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön velvoitteista. Tässä mielessä osakeyhtiö poikkeaa maataloudenharjoittajasta, joka vastaa yrityksen velvoitteista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. Osakkeenomistajat puolestaan vastaavat osakeyhtiön velvoitteista vain sijoittamansa pääomapanoksen määrällä. Osakeyhtiön rajoitetun vastuun periaate on yhteydessä siihen, että on katsottu tarpeelliseksi määrätä lain tasolla yhtiön vähimmäisosakepääomasta, joka voi sisältää myös muuta omaisuutta kuin rahaa. (Sillanpää ym., 2021; Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624)

Maatilan yhtiöittämisessä juridisilla vastuukysymyksillä tuskin on suurta merkitystä, sillä apporttiperustamisessa merkittävä määrä maatalousomaisuutta, kuten pellot, tuotantorakennukset, koneet ja laitteet siirretään perustettavaan yhtiöön. Usein yrittäjälle ei välttämättä jää kovinkaan paljon omaisuutta osakeyhtiön ulkopuolelle, jolloin yrittäjä omistaa maatalouden varallisuutta vain välillisesti osakeyhtiön osakkeiden muodossa. Tällöin omaisuuden menetykseen liittyvät taloudelliset riskit eivät yhtiöittämisessä välttämättä merkittävästi pienene, sillä esimerkiksi konkurssitilanteessa osakeyhtiöön siirretty maatalousomaisuus on realisoitavissa yhtiön velkojen maksuun. Mikäli kuitenkin yrittäjälle jää henkilökohtaista omaisuutta, ei hän lähtökohtaisesti ole niillä vastuussa yrityksen velvoitteista. Yrittäjä ei myöskään ole muutoin henkilökohtaisessa vastuussa osakeyhtiön sitoumuksista, vaan osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, joka voi laatia esimerkiksi sopimuksia, hankkia varallisuutta ja ottaa velkaa yrityksen nimiin. (Sillanpää ym., 2021; Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624)

Käytännössä kuitenkin pienissä maatalaosakeyhtiöissä yrittäjä hoitaa esimerkiksi sopimusneuvottelut entiseen tapaan. Usein sopimuksien laatimiseen, kuten vaikka kiinteistökauppoihin tai velan ottamiseen, edellytetään yhtiön tekemää päätöstä sopimuksen laatimisesta. Yrittäjän tulee tällöin pitää asiaa käsittelevä hallituksen kokous tai yhtiökokous ja laatia siitä kokouspöytäkirja, jossa on yksilöity tehdyt päätökset. Tässä mielessä osakeyhtiön toiminta on byrokraattisempaa ja hallinnollisesti hieman monimutkaisempaa kuin toiminimiyrittäjällä, vaikka yrittäjä olisikin osakeyhtiön ainut osakas.

Maatilan yhtiöittämisen yhteydessä tulee analysoida yhtiöittämisen juridisia vaikutuksia erityisesti yrittäjän henkilökohtaisen talouden näkökulmasta. On esimerkiksi syytä pohtia, millaisia mahdollisia henkilökohtaisia rahoitustarpeita yrittäjällä on nyt ja tulevaisuudessa. Yhtiöittämisen jälkeen maatilan omaisuus siirtyy osakeyhtiön omistukseen ja yrittäjän omaisuus koostuu käytännössä perustetun yhtiön osakkeista. Yrittäjän kannattaa pidättää yhtiöittämisessä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi yksityistalouteen kuuluvaa omaisuutta osakeyhtiön ulkopuolelle ja jättää ne henkilökohtaiseen omistukseensa. Myös esimerkiksi metsän rajaamista osakeyhtiön ulkopuolelle voi pohtia. Osakeyhtiö ei voi antaa vakuuksia yhtiön omistamista kiinteistöistä tai muusta omaisuudesta yrittäjän tai muiden tahojen henkilökohtaisiin luottoihin, eikä yrittäjä pysty nostamaan varoja yrityksestä käyttöönsä rajoituksetta yhtiöittämisen jälkeen. Siten kaiken omaisuuden siirtäminen perustettavaan yhtiöön saattaa hankaloittaa yrittäjän henkilökohtaista taloutta joissakin tilanteissa.

Yhtiöittämisen yhteydessä on järkevää pohtia omaisuuden rajaamista myös osakeyhtiön ulkopuolelle, jotta yrittäjälle jää omaan tai perheensä käyttöön riittävästi varallisuutta. Usein esimerkiksi yksityistalouteen luettava asuinrakennus voidaan erottaa muusta maatalakiinteistöstä ja jättää se yrittäjän henkilökohtaiseen omistukseen. Yhtiöittämistä suunniteltaessa on syytä pohtia huolella omaisuuden siirrot perustettavaan yhtiöön sekä mahdolliset omaisuuden rajaukset yhtiön ulkopuolelle, sillä tällä voi olla merkittävä vaikutus esimerkiksi jatkuvuuden periaatteen soveltamiseen toimintamuodon muutoksessa. Mikäli merkittävä osa aiemmasta maatalousomaisuudesta rajataan perustettavan yhtiön ulkopuolelle, voi olla, ettei jatkuvuuden periaatetta ja toimintamuodon muutoksen säännöksiä voida tilanteeseen soveltaa. Laskelmat omaisuuden siirroista yritysmuotojen välillä tulee laatia tilakohtaisesti huomioiden maatilan sekä yrittäjän yksilökohtainen tilanne ja tarpeet. Suunnitteluprosessissa on hyvä hyödyntää Verohallinnon ennakkoratkaisua yhtiöittämisestä verovaikutusten analysoimiseksi.

## **5.2 Taloudelliset vaikutukset**

### **5.2.1 Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus**

Osakeyhtiömaatilalla on jossain määrin suuremmat kulujen vähentämisoikeudet kuin toiminimiyrittäjällä. Maataloudenharjoittaja ei saa vähentää tulon hankkimisesta tai

säilyttämisestä aiheutuvana menona verovelvollisen puolisolle tai alle 14-vuotiaalle lapselle maksettua palkkaa, eläkettä tai muuta etuutta. Osakeyhtiössä palkan maksu sekä yrittäjälle, tämän puolisolle että lapsille on mahdollista ja palkat sivukuluineen luetaan yritystoiminnan vähennyskelpoisiksi menoiksi, mikäli palkka voidaan tulkita oikein mitoitetuksi korvaukseksi todellisesta työsuorituksesta, eikä kyseessä ole esimerkiksi peitelty osingonjako. Osakeyhtiön on mahdollista maksaa myös erilaisia matkakulujen korvauksia (Sillanpää ym., 2021; Leppiniemi & Walden, 2019)

Suoriteperusteisen kirjanpidon lisäksi osakeyhtiöllä on velvollisuus laatia kirjanpidon pohjalta tilinpäätös tilikausittain. Tilinpäätöksen laatiminen on osakeyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla. Tilinpäätös tulee laatia neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Osakeyhtiön tilikauden pituus määritellään perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä, mutta yleisesti tilikauden pituus on 12 kuukautta ja vastaa kalenterivuotta. Tilinpäätökseen sisältyy tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot sekä mahdollinen toimintakertomus. Tuloslaskelma kuvaa yrityksen operatiivisen liiketoiminnan rahavirtoja ja tase puolestaan yrityksen varoja ja velkoja sekä pääomarakennetta. Pienet osakeyhtiöt on vapautettu rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen laatimisesta, eli tyypillisesti maatalaosakeyhtiöt eivät ole velvoitettuja sellaisia laatimaan. Osana tilinpäätöstä on esitettävä taseen ja tilinpäätöksen eristä vertailutiedot edeltävältä tilikaudelta. Lisäksi tilinpäätökseen tulee liittää tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt. Tilinpäätökseen liittyvien asiakirjojen tulee olla selkeitä ja muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. Tilinpäätös on päivittävä ja hallituksen ja toimitusjohtajan tulee allekirjoittaa se. (Sillanpää ym., 2021)

Lähtökohtaisesti maatalaosakeyhtiön tulee pitää kahdenkertaista suoriteperusteista kirjanpitoa, eli tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluiksi niiden syntyajankohdan mukaan. Suoriteperusteisessa kirjanpidossa menon kirjaamisen perusteena on tuotannon tekijän vastaanottaminen ja tulon kirjaamisen perusteena suoritteen luovuttaminen. (Leppiniemi & Kykkänen, 2019, s. 36) Kirjanpitolain 3:4 §:ssä on kuitenkin maatalouden harjoittamista koskeva erityissäännös, jonka mukaisesti maksuperusteiset kirjaukset, vähäisiä liiketapahtumia ja maatalouden harjoittamista koskevia kirjauksia lukuun ottamatta, on oikaistava ja täydennettävä suoriteperusteen mukaisiksi ennen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista. Laissa ei ole erityisiä määräyksiä tai rajoitteita maatalouden

harjoittajan juridisesta muodosta, jolloin myös osakeyhtiömuodossa toimiva maatilayritys voi soveltaa tätä poikkeussäännöstä. Teoriassa siis vähäiset maatalouden harjoittamista koskevat liiketapahtumat olisi mahdollista kirjata maksuperusteisesti. Lainsäädännössä ei kuitenkaan esitetä selkeää määritelmää vähäiselle liiketapahtumalle, joten tällaisten kirjausten kanssa tulee toimia varoivaisuuden periaatetta noudattaen. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 3:4)

Aktivointivelvoitteeseen, varojen ja velkojen arvostamiseen sekä jaksottamiseen ei ole olemassa poikkeussäännöksiä maataloutta harjoittaville osakeyhtiöille. Käytännössä osakeyhtiömuotoisten maatilojen kirjanpito laaditaan lähes aina suoriteperusteisesti ja maksuperuste osakeyhtiömuotoisella maataloutta harjoittavalla yhtiöllä on aina kirjaamisperusteena tavanomaisesta poikkeava ja sen mahdollinen käyttäminen tulisi erikseen selostaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa, jotta tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön taloudellisesta tilanteesta. Vaikka poikkeusperuste maksuperusteiselle kirjanpidolle olisi olemassa, suositellaan vahvasti osakeyhtiön kirjanpidon laatimista kokonaan suoriteperusteisesti. Erityisesti mitä suurempi maataloustoiminnan volyymi on, sitä suositeltavampaa on laatia kirjanpito suoriteperusteisesti oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. (Kirjanpitolautakunta 1894/2012; Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, § 3:4)

Vaikka maatilaosakeyhtiön kirjanpito ja tilinpäätös laaditaan suoriteperusteisesti, toimitetaan maatalouden tulolähteen tuloverotus MVL:n mukaan maksuperusteisena. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä suoriteperusteiseen tilinpäätökseen tehdään oikaisuja ja laaditaan maksuperusteinen tuloslaskelma, joiden pohjalta verotus on mahdollista suorittaa maksuperusteisesti. Tilinpäätösoikaisuisissa oikaistaan esimerkiksi tuotot ja kulut suoriteperusteisesta maksuperusteiseksi. Mikäli maatilaosakeyhtiöllä on myös muiden kuin maatalouden tulolähteen tuloja, ne verotetaan elinkeinoverolain tai tuloverolain säännösten mukaisesti. Esimerkiksi mahdolliset metsätaloudesta syntyvät tulot ja menot eivät kuulu maatalouden tulolähteeseen, vaan ne verotetaan TVL:n säännösten mukaan. (Ojala, 2014)

Monimutkaisemman kirjanpidollisen sääntelyn lisäksi osakeyhtiöllä on myös tilintarkastusvelvollisuus, eli yhtiölle on valittava tilintarkastaja, joka tarkastaa maatilaosakeyhtiön kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon vuosittain. Velvollisuus tilintarkastukseen on määritelty tilintarkastuslaissa. Osakeyhtiön on valittava tilintarkastaja ja toimitettava tilintarkastus, mikäli päättyneellä ja välittömästi sitä edeltäneellä tilikaudella on

täyttynyt maksimissaan yksi seuraavista edellytyksistä: 1. taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa; 2. liikevaihto ylittää 200 000 euroa; tai 3. yrityksen palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Nämä rajat ylittyvät jo melko pienillä osakeyhtiöillä. Tilintarkastuksen kohteena on yhtiön tilikauden kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto. Tilintarkastajan tehtävänä on varmentaa kirjanpidon ja tilinpäätöksen antaman taloudellisen informaation oikeellisuutta. (Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141)

Usein maatalouden harjoittajat saattavat laatia kirjanpidon ja veroilmoitukset itse ja heillä ei välttämättä ole riittävää taloudellista, juridista ja verotuksellista osaamista esimerkiksi kattavaan tilinpäätös- ja verosuunnitteluun. Kukaan ei myöskään varsinaisesti valvo toiminimiyrittäjien kirjanpidon ja verotuksen oikeellisuutta satunnaisia verotarkastuksia lukuun ottamatta. Kun maatila yhtiöitetään, saatetaan aloittaa yhteistyö ammattimaisen tilitoimiston kanssa, jolloin kirjanpito ja tilinpäätökset tulee laadittua asianmukaisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Osakeyhtiömuodossa harjoitetun maatalouden taloushallinto on selkeästi monimutkaisempaa ja vaatii enemmän ammattitaitoa kuin toiminimiyrittäjän yhdenkertaisen kirjanpidon laatiminen. Ammattitaitoinen kirjanpitäjä voi olla yrittäjälle hyvin tärkeä kumppani, jonka kanssa yritystoiminnan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta on mahdollista kehittää. Samalla voidaan kehittää yrityksen taloudellista seuranta ja suunnittelua, jolloin esimerkiksi tilinpäätös- ja verosuunnittelua voidaan järkevöittää.

Kirjanpitäjältä voi saada myös suosituksia esimerkiksi voitonjakoon sekä jaksotusten ja varausten optimaaliseen käyttöön. Ammattitaitoisen kirjanpitäjän käyttäminen saattaa toki lisätä taloushallinnon kustannuksia, mutta se voi maksaa itsensä takaisin hyvin nopeasti esimerkiksi järkeväen verosuunnittelun kautta. Toisaalta yksinkertaisen kirjanpidon ja veroilmoitusten antama taloudellinen informaatio on sekä yrittäjälle itselleen että erilaisille sidosryhmille melko suppeaa verrattuna kahdenkertaisen kirjanpidon ja tilinpäätöksen tuottamaan informaatioon. Esimerkiksi erilaisia kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja on haastavaa tuottaa pelkkien maataloudenharjoittajan muistiinpanojen ja veroilmoitusten pohjalta, eikä yhdenkertaisen kirjanpidon pohjalta ole edes mahdollista laatia kunnollista tilinpäätöstä. Siten osakeyhtiömuotoisessa maatalouden harjoittamisessa on mahdollista analysoida yrityksen taloudellista tilannetta ja kehityssuuntia



syvällisemmin ja etsiä mahdollisia keinoja yritystoiminnan kehittämiseen kattavan taloudellisen informaation pohjalta.

### 5.2.2 Maatilan rahoitus

Maatilan investointien rahoittamiseen joudutaan usein ottamaan vierasta pääomaa, käytännössä pankkilainaa. Maataloudenharjoittaja lyhentää maataloustoimintaan otettuja luottoja maataloustulolla, josta hän on maksanut ansio- tai pääomatuloveron. Yhtiöittämisellä ei usein ole välitöntä vaikutusta maatalousluottoihin, sillä käytännössä aiemmat maatalousluotot vain siirretään uuden yrityksen vastattavaksi apporttiperustamisessa. Myös esimerkiksi maatalouden korkotukilainat siirretään yleensä uudelle yritykselle. Korkotukilainojen siirtoon haetaan lupa ELY-keskukselta yhtiöittämisprosessin aikana. Maatalouden luottojen siirrosta osana yhtiöittämisestä neuvotellaan yhtiöittämisprosessin aikana pankin kanssa ja usein myös pankkia käytetään apuna yhtiöittämistä suunniteltaessa. Yhtiöittämisprosessin aikana voi myös pyrkiä neuvottelemaan lainaehdoista uudelleen ainakin joiltain osin maatilan kannalta edullisemmaksi. (ProAgria, 2021)

Maatalouden luottojen hoito saattaa yhtiöittämisen myötä helpottua, mikäli osakeyhtiön verotus on kevyempää kuin maatalouden harjoittajalla. Kun tulosta verotetaan kevyemmin, jää yritykselle enemmän varoja muun muassa luottojen lyhentämiseen ja uusien investointien tekemiseen. Yhtiöittämistä voi olla tästä näkökulmasta järkevää pohtia erityisesti sellaisilla tiloilla, joiden liiketoiminta on kannattavaa ja jotka ovat investoineet lähivuosina merkittävästi sekä velkaantuneet investointien seurauksena. Toisaalta yhtiöittämistä voi pohtia myös etukäteen jo silloin, kun tilalla on tiedossa isoja investointeja tulevaisuudessa. (Maaseudun Tulevaisuus, 2021)

Yhtiöittämisellä voi myös olla positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia rahoituksen ehtoihin tai saatavuuteen. Mikäli yhtiöittämisellä pystytään parantamaan yrityksen kannattavuutta ja taloudellista asemaa, voivat rahoitusehdot olla yritykselle jatkossa jopa edullisemmat ja rahoitusta voi saada helpommin. Yrityksen taloudelliset tunnusluvut vaikuttavat yrityksen luottoluokitteluun eli ratingiin, jota muun muassa pankit ja muut rahoituslaitokset hyödyntävät luoton myöntämisessä ja luottojen ehtojen määrittelyssä. Mikäli yrityksen ratingia saadaan parannettua, voi yritys saada investointeihinsa rahoitusta edullisemmilla

ehtoilla, esimerkiksi pidemmällä maksuajalla, pienemmällä korolla tai edullisemmilla toimitusmaksuilla. Tämä puolestaan voi helpottaa investointien toteuttamista ja parantaa niiden kannattavuutta. Toisaalta haasteeksi voi muodostua rahoituksen saatavuus uudelle perustetulle yhtiölle. Usein uusien yritysten rating eli luottoluokitus on aluksi huono muun muassa sen vuoksi, ettei kaikkia yrityksen taloudellisia tunnuslukuja ole saatavilla ja uuteen yritykseen sisältyy rahoittajien näkökulmasta enemmän riskejä kuin pitkään toimineisiin ja toimintansa jo vakauttaneisiin yrityksiin. Ratingia on kuitenkin mahdollista parantaa nopeastikin yritysmuodon muutoksen jälkeen vähintään yritysmuodon muutosta edeltävälle tasolle, esimerkiksi laatimalla välitilinpäätös ensimmäisen toimintavuoden aikana. (Maaseudun Tulevaisuus, 2021)

### 5.2.3 Verovelka

Yhtiöittäminen voi olla kannattavaa myös tiloille, joiden poistopohja on pienentynyt luottoja nopeammin. Tämä niin kutsuttu piilevä verovelka luo haasteita maatalouden luottojen maksulle. Piilevällä verovelalla tarkoitetaan verovähennysoikeutta, joka käytetään ennen sen todellista maksamista. Maatalousyrityksessä verovelkaa voi syntyä sekä arvonlisäverotuksen että tuloverotuksen kautta. Arvonlisäverovelalla tarkoitetaan tilannetta, jossa vierasta pääomaa sidotaan arvonlisäverolliseen hankintaan, kuten rakennukseen, koneeseen tai laitteeseen, mutta investoinnista saatua arvonlisäveron palautusta ei käytetä investointiin otetun vieraan pääoman lyhentämiseen. Verovelkaa voi syntyä myös käyttöpääomarahoituksesta, tasausvarauksesta sekä poistojen käytöstä. Kun maatilayritys ottaa käyttöpääomarahoitusta esimerkiksi tuotantopanosten maksuun, eikä otettua lainaa pystytä maksamaan takaisin samana verovuonna, syntyy verovelkaa. Myös käyttämällä jatkuvasti maksimaalisia tasausvarauksia voi syntyä verovelkaa, jos varauksia ei pystytä purkamaan järkevästi ja niitä joudutaan tulouttamaan. Mikäli tasausvarausten käytölle ei ole tosiasiallista perustetta, esimerkiksi vuosittain vaihtelevien tulosten vuoksi, eikä tasausvarausten purku investointien kautta ole mahdollista, päädytään helposti tilanteeseen, jossa uusia tasausvarauksia tehdään vuosittain enenevässä määrin. Tällöin varauksia voidaan joutua lopulta tulouttamaan, jolloin niiden tasausvaikutus poistuu ja verovelka realisoituu.

Piilevää verovelkaa voi muodostua myös liian suurien poistojen käytöllä. Mikäli tilalla tehdään jatkuvasti suuria poistoja, mutta investointeihin otettuja luottoja ei lyhennetä poistoja

vastaavasti, verovelkaa syntyy jatkuvasti. Kun investointien hankintameno tulee kokonaan poistetuksi ja niihin otettuja luottoja on edelleen jäljellä, verotettava tulos ja maksetut verot saattavat suurentua ja luottojen hoito vaikeutuu merkittävästi. Kun poistoja ei voida enää hyödyntää tuloksentasauskeinona, tilan tulos suurenee ja veroja maksetaan suhteessa enemmän kuin aiemmin. Silloin samalla tuloksella joudutaan kattamaan sekä suurempien verojen maksu että luottojen lyhennykset. Tästä näkökulmasta esimerkiksi jatkuva maksimipoistojen käyttö saattaa olla joissakin tilanteissa ongelmallista. (Hannila, 2020; Maaseudun Tulevaisuus, 2021)

Yhtiöittäminen voi olla yksi ratkaisu piilevän verovelan aiheuttamiin ongelmiin. Osakeyhtiössä verovelan hallinta saattaa helpottua kevyemmän tuloverotuksen myötä. Kun tilan maksuvalmius paranee, voidaan esimerkiksi lyhentää investoinneista aiheutuneita luottoja merkittävästi nopeammin kuin toiminimiyrittäjänä toimittaessa. Samalla myös uusien investointien teko helpottuu ja nopeutuu ja yrityksen nettovarallisuus kohenee, kun pääomaa kertyy yrityksen kassaan aiempaa enemmän. Verovelka on melko yleinen, jopa tiedostamaton ongelma maatalousyrityksissä ja se aiheutuu pääasiassa lyhytnäköisestä talouden suunnittelusta sekä pyrkimyksestä verojen maksun minimointiin lyhyellä tähtäimellä. Verovelan kertymisen taustalla voi olla jo pitkään jatkuneita kannattavuusongelmia ja kierre, jota on vaikeaa katkaista. (Hannila, 2020; Maaseudun Tulevaisuus, 2021)

Yritystoiminnan fokus tulisi olla liikevaihdon kasvattamisessa, tehokkuuden kehittämisessä ja kannattavuuden parantamisessa, eikä verovelkaa jatkuvasti kerryttävä yritystoiminta ole pitkäjänteistä. Piilevän verovelan ongelma on mahdollista välttää yhtiömuodosta riippumatta kehittämällä maatilaa suunnitelmallisesti, harjoittamalla jatkuvaa pitkän tähtäimen verosuunnittelua sekä kerryttämällä yritykselle taloudellista puskuria. Vuotuisten poistojen määrän ei tulisi ylittää luottojen lyhennysten määrää, sillä muutoin verovelkaa kertyy tilalle koko ajan lisää. Myöskään tasausvarauksia ei tulisi käyttää holtittomasti ja niiden käytössä on syytä ottaa huomioon liikevaihdon ja tuloksen kehitys tilikausien välillä sekä tulevien vuosien investointitarpeet. Investointien arvonnisäveron palautukset tulisi aina kohdistaa investointiin mahdollisesti otetun luoton lyhentämiseen. Verovelan kertymistä on suositeltavaa seurata yhtiömuodosta riippumatta.

### 5.3 Yhtiöittäminen ja sukupolvenvaihdos

Yhtiöittämisen yhteydessä tulevat usein pohdittavaksi yhtiöittämisen vaikutukset mahdolliseen tilan tulevaan sukupolvenvaihdokseen sekä sukupolvenvaihdoksen ja yhtiöittämisen keskinäisen ajoituksen suunnittelu. Yhtiöittäminen on mahdollista toteuttaa ennen sukupolvenvaihdosta tai sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Se, milloin yhtiöittäminen ja sukupolvenvaihdos kannattaa tehdä ja miten ne tulisi ajoittaa toisiinsa nähden, on hyvin tapauskohtaista. Tämän vuoksi yhtiöittämistä suunniteltaessa tulisi pohtia myös yhtiöittämisen vaikutuksia sukupolvenvaihdokseen, erityisesti jos sukupolvenvaihdos on tilalla ajankohtaista lähitulevaisuudessa. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen on paljon erilaisia tapoja, jotka osaltaan vaikuttavat myös yhtiöittämisen järkevyyteen ja sopivaan ajoitukseen. Yhtiöittämisellä saattaa olla vaikutusta esimerkiksi sukupolvenvaihdoshuojennuksen soveltamiseen ja yhtiöittämisen oikealla ajoituksella on merkitystä sekä jatkajan että luopujan kannalta.

Maatila voidaan siirtää yritystoiminnan jatkajalle kaupalla, vaihdolla, muulla vastikkeellisella luovutuksella tai lahjana. Sukupolvenvaihdoksessa käytetään usein myös lahjanluonteista kauppaa, joka on kaupan ja lahjan välimuoto. Jos yhtiöittäminen toteutetaan vasta sukupolvenvaihdoksen jälkeen, siirtyy sukupolvenvaihdoksessa maatilan omaisuuden omistusoikeus ensin jatkajalle, joka myöhemmin perustaa osakeyhtiön. Yhtiöittäminen voidaan tällaisessa tilanteessa toteuttaa sukupolvenvaihdoksen jälkeen toimintamuodon muutoksena tai tavallisena apporttiperustamisena, kuten tässä työssä on aiemmissa luvuissa esitetty. Kun sukupolvenvaihdos toteutetaan ennen yhtiöittämistä, on yleensä mahdollista hyödyntää perintö- ja lahjaverolain 55 §:n mukaista sukupolvenvaihdoshuojennusta, mikäli muut lain edellytykset huojennukselle täyttyvät. (Verohallinto, 2022b; Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378, § 55)

Ostajalle eli luovutuksensaajalle käyvin arvoin tehty osakekauppa ei aiheuta välittömiä veroseuraamuksia. Jos kauppa on alihintainen tai kyseessä on lahja, voi ostaja joutua suorittamaan lahjaveroa. Sukupolvenvaihdoshuojennuksessa tiettyjen edellytysten täytyessä lahjana tai lahjanluonteisella kaupalla saaduista osakkeista ei kuitenkaan tule maksettavaksi lahjaveroa tai vero on normaalia pienempi. Verohuojennuksen edellytyksenä on, että verotettavaan lahjaan sisältyy maatila, muu yritys tai niiden osa, lahjan saaja jatkaa

maatalouden harjoittamista maatilalla tai yrityksessä, jonka on saanut lahjana sekä maatilalla tai yrityksen osuus lahjaverosta tulee olla yli 850 euroa. Verohuojennuksen voi saada myös kokonaan, jos kaikki edellä mainitut ehdot täyttyvät ja maatilasta maksettu vastike on yli 50 % sen käyvästä arvosta, eli kun kyse on lahjanluonteisesta kaupasta. (Verohallinto, 2022b; Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378, § 55)

Tuloverolain 48 §:n mukaan puolestaan osakkeiden luovutusvoitto on sukupolvenvaihdoksessa luopujalle verovapaata tuloa, jos luovutettavat osakkeet oikeuttavat vähintään kymmenen prosentin omistusosuuteen yhtiössä, luovuttaja on omistanut luovutettavan omaisuuden yli kymmenen vuotta ja ostaja on luovuttajan lapsi, muu rintaperillinen tai sisarus. Lähisukulaiset voivat toimia ostajana joko yksin tai puolisonsa kanssa yhdessä. Mikäli edellä mainitut edellytykset eivät täyty, on luovutusvoitto luopujan veronalaista tuloa. (Tuloverolaki, 30.12.1992/1535, § 48) On huomionarvoista, että tuloverolain sekä perintö- ja lahjaverolain huojennussäännökset eroavat toisistaan, joten säännösten soveltumista arvioidaan kummassakin verolajissa erikseen. Siten voi muodostua esimerkiksi tilanne, jossa myyjän luovutusvoitto voi olla verovapaa, vaikka ostajan osalta lahjaveron huojennusta ei voida soveltaa. (Verohallinto 2020c)

Jos yhtiöittäminen toteutetaan ennen sukupolvenvaihdosta, sukupolvenvaihdoksessa vaihdannan kohteena ovat maatilalla sijaan osakeyhtiön osakkeet. Maatilaosakeyhtiön sukupolvenvaihdoksessa yhtiön osakkeet voidaan siirtää toiminnan jatkajalle kaupalla, vaihdolla, lahjanluonteisella kaupalla tai kokonaan lahjana, kuten tavallisessa maatilalla sukupolvenvaihdoksessa. Osakekaupassa yritystoiminnasta luopuva yrittäjä myy omistamansa osakeyhtiön osakkeet yritystoiminnan jatkajalle. Myyjän eli luovuttajan tuloverotuksessa osakekaupasta voi syntyä luovutusvoittoa, joka on TVL 45 §:n mukaan veronalaista pääomatuloa. TVL 48 §:ssä puolestaan on edellä kuvattu sukupolvenvaihdoksia koskeva erityissäännös, jonka soveltuessa osakkeiden luovutusvoitto on myyjälle verovapaata tuloa. Sukupolvenvaihdoshuojennusta voidaan siten soveltaa myös sellaiseen osakeyhtiöön, jossa jatketaan maatalouden tai maa- ja metsätalouden harjoittamista. (Tuloverolaki, 30.12.1992/1535, § 45–48)

Osakkeiden tuottaman omistusosuuden lisäksi luovutusvoiton verovapauden edellytyksenä on, että luovutettavat osakkeet ovat olleet yhteensä yli kymmenen vuotta yritystoiminnasta luopuvan verovelvollisen tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut ne

vastikkeettomasti. Jos omaisuus on hankittu kaupalla, ei kyseessä ole vastikkeeton saanto ja luovutusvoittoverovapaus edellyttää kymmenen vuoden omaa omistusaikaa. Kun maatalayhtiöitetään, osakkeiden omistusaika alkaa Verohallinnon ohjeistuksen mukaan osakeyhtiön perustamisajankohdasta, eli osakkeiden merkinnästä perustamissopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Käytännössä, jos yhtiöittäminen on toteutettu alle kymmenen vuoden kuluessa sukupolvenvaihdoksesta, osakkaiden mahdollinen luovutusvoitto on tuloverolain mukaan luopujalle veronalaista tuloa. Mahdollinen luovutusvoitto lasketaan osakkaiden luovutushinnan ja poistamattoman hankintamenon tai hankintameno-olettaman erotuksena. Luovutusvoiton laskemisesta on säädetty tarkemmin TVL 47 §:ssä. (Verohallinto 2020c; Tuloverolaki, 30.12.1992/1535, § 47)

Osakekaupan sijaan yritystoiminnasta luopuva voi myös lahjoittaa osakkeet vastikkeetta yritystoiminnan jatkajalle. Osakkeiden luovutus on vastikkeeton, kun jatkaja ei suorita luopujalle mitään vastiketta. Vastikkeettomassa lahjassa myöskään luopujalle ei synny luovutusvoittoa tai -tappiota eikä siten verotettavaa tuloa. Lahjassa ja lahjanluonteisessa kaupassa ostajan tai saajan maksettavaksi voi puolestaan tulla lahjaveroa. Kauppa on lahjanluonteinen, jos vastike on enintään 75 % osakkeiden käyvästä arvosta (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378, § 18.3). Perintö- ja lahjaverolaissa on sukupolvenvaihdosta koskeva erityissäännös, jonka perusteella lahjaveroa voidaan sen edellytysten täytyessä huojentaa, kuten aiemmin tässä luvussa on kuvattu. (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378, § 55)

Osakeyhtiö mahdollistaa maatilalle tehokkaan vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen, sillä osakeyhtiön osakkeita voidaan luovuttaa jatkajalle useammassa kuin yhdessä erässä. Jatkajalle voidaan luovuttaa vain osa osakeyhtiön osakkeista ja harjoittaa yritystoimintaa yhdessä ennen lopullista sukupolvenvaihdosta. Toisaalta osakeyhtiön sukupolvenvaihdoksessa osakeyhtiö voidaan myös jakaa kahteen osaan. Toiseen yhtiöön voidaan siirtää jatkajalle siirtyvä maatalousomaisuus maatalouden harjoittamista varten, ja toiseen yhtiöön voidaan jättää luopujan omistukseen muuta varallisuutta. (Manninen, 2021)

Osakeyhtiön osakkaiden kaupassa ja sukupolvenvaihdoksessa ongelmaksi saattavat nousta rahoituksen saatavuuteen liittyvät kysymykset, erityisesti mikäli sukupolvenvaihdos halutaan toteuttaa kauppana. Sukupolvenvaihdoksessa kaupan kohteena ovat osakeyhtiön osakkeet ja maatalousomaisuus on osakeyhtiön omistuksessa. Kun jatkaja ei omista muuta kuin

ostamansa osakkeet ja tarvitsee rahoitusta niiden hankkimiseksi, mitä hän voi hyödyntää tarvitsemansa rahoituksen vakuutena? Jotkin pankit eivät välttämättä hyväksy rahoituksen vakuudeksi yksityisen osakeyhtiön osakkeita niihin liittyvien arvostusongelmien vuoksi, joten aiheesta on suositeltavaa keskustella rahoittajien kanssa yhtiöittämistä ja sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa. Osakeyhtiö ei puolestaan voi antaa yrittäjälle vakuutta tai myöntää tälle rahoitusta yhtiön omien osakkeiden hankintaa varten osakeyhtiölakiin sisältyvän omien osakkeiden hankinnan rahoittamisen kiellon vuoksi. Kiellon vastainen vakuuksien tai rahoituksen antaminen saattaa pahimmillaan johtaa laittomasta varojen jaosta säädettyihin seuraamuksiin. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, § 13:10) Osakeyhtiölakiin sisältyvä, velkojien suojaamiseksi kehitetty omien osakkeiden hankinnan rahoittamisen kiello saattaa muodostua haastavaksi erityisesti yrityskauppatilanteissa tai tilanteessa, jossa yrittäjä tarvitsee vakuuksia henkilökohtaisiin lainatarpeisiinsa. Osakeyhtiölain nojalla ei ole muutoinkaan sallittua pantata osakeyhtiön varoja minkään yhtiön ulkopuolisen tahon luottojen vakuudeksi.

Toisaalta osakeyhtiön sukupolvenvaihdoksessa ei välttämättä tarvita rahoitusta osakkeiden ostamiseksi, jos kauppa toteutetaan lahjana, perintönä, ennakkoperintönä tai lahjanluonteisena kauppana. Olennainen merkitys lisärahoituksen tarpeeseen on myös kauppahinnan määrittelyllä ja luovutettavan yhtiön omaisuus- ja pääomarakenteella, käytännössä nettovarallisuudella. Sukupolvenvaihdostilanteessa voidaan esimerkiksi sopia, että osakeyhtiölle sukupolvenvaihdoksen tekohetkellä kuuluvat vastuut siirtyvät kaupan mukana ostajalle, jolloin ne usein huomioidaan kauppahintaa alentavana tekijänä. Tällaisessa tilanteessa ostaja ei välttämättä tarvitse merkittävää lisärahoitusta kauppahinnan suorittamiseen. Osana sukupolvenvaihdosta on mahdollista hyödyntää myös erilaisia yritysjärjestelyjä, kuten sulautumista, jakautumista, uuden yhtiön perustamista tai omien osakkeiden hankintaa, jolloin yhtiö ostaa itselleen omia osakkeitaan ja mahdollisesti edelleen mitätöi ne. Siten osakeyhtiön sukupolvenvaihdokselle on lukuisia erilaisia mahdollisuuksia, joista varmasti löytyy kunkin tilan tilanteeseen soveltuvin ratkaisu. (Manninen, 2021)

Yhtiöittämisen ja sukupolvenvaihdoksen toteutukselle ja ajankohdalle ei siten ole kaikille tiloille sopivaa yhtä ratkaisua, vaan suunnitelmat tulee laatia aina tapauskohtaisesti. Olennaisin tekijä oikean ajoituksen suunnittelussa ovat yhtiöittämisen ja sukupolvenvaihdoksen toteutustavat ja niiden vaikutukset erilaisten

sukupolvenvaihdoshuojennusten soveltumiseen. Mikäli sukupolvenvaihdos on lähtökohtaisesti suunnitelmassa toteuttaa lahjana, ei tuloverolain mukaisella luovutusvoiton verovapaudella ole välttämättä olennaista merkitystä luopujalle, vaan tilanteessa korotustuvat jatkajan kannalta olennaiset perintö- ja lahjaverolain sukupolvenvaihdoshuojennussäännökset. Myöskään yhtiöittämisen ajankohdalla ole tällöin ole yhtä suurta merkitystä, kuin tilanteessa, jossa sukupolvenvaihdos toteutetaan kauppana ja luopujalle muodostuu veronalaista luovutusvoittoa. Toisaalta myös tilan nettovarallisuus vaikuttaa kauppahinnan määräytymiseen ja luovutusvoiton muodostumiseen.

## **6 Yhtiöittämisen kannattavuus case-maatilalla**

### **6.1 Case-maatilalan esittely**

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Varsinais-Suomessa sijaitseva maatilayritys ja työn tavoitteena on selvittää yhtiöittämisen vaikutuksia ja kannattavuutta erityisesti toimeksiantajayrityksen näkökulmasta. Tässä luvussa käsitellään maatilayrityksen ja yrittäjän nykytilannetta ja taustoja, tulevaisuuden suunnitelmia sekä yhtiöittämisen vaikutuksia tämän yrityksen näkökulmasta.



## 7 Yhteenveto ja johtopäätökset

Yritystoiminnan perustan tulee yhtiöittämiseen lähdeettäessä olla kunnossa ja liiketoiminnan kannattavaa, jotta yhtiöittämistä kannattaa harkita. Yhtiöittäminen voi olla kannattavaa erityisesti suurille ja kannattaville mautiloille, isoja investointeja tehneille velkaantuneille mautiloille sekä sivutoimisille maatalousyrittäjille. Usein yhtiöittämisellä ei saavuteta sillä tavoiteltuja hyötyjä, mikäli perustettava osakeyhtiö ei pysty tekemään tulosta ja toiminta on tappiollista tai heikosti kannattavaa. Mikäli yritystoiminta on jo lähtökohtaisesti kannattamatonta, ei yhtiöittäminen välttämättä tuo tilalle verotuksellisia hyötyjä ja voi jopa pahentaa tilannetta entisestään. Myöskään esimerkiksi usein tavoiteltu huojetnetun osingon maksu ei pitkällä tähtäimellä ole mahdollista, mikäli yrityksen tuloksetentekokyky on heikko. Jos yritys on hyvin velkaantunut, myös lisärahoituksen saaminen saattaa hankaloitua yhtiöittämisen myötä.

Yhtiöittämisellä voi olla merkittäviä hyötyjä erityisesti kannattaville ja vakavaraisille mautiloille, joiden toiminnan volyymit ovat suuret. Usein tällaisilla mautiloilla kokonaisverotus muodostuu selvästi edullisemmaksi toimittaessa osakeyhtiönä. Yhtiöön kerrytetyn positiivisen nettovarallisuuden myötä on mahdollista jakaa tulosta osakkaille huojetnetun osingon muodossa, jolloin merkittävä osa osingoista on osakkaille verovapaata tuloa. Lisäksi tuloverotus saattaa olla osakeyhtiölle merkittävästi kevyempää kuin maataloudenharjoittajana toimittaessa. Toisaalta yhtiöittäminen saattaa olla kannattavaa myös sivutoimisille maatalousyrittäjille. Sivutoimisilla maataloudenharjoittajilla kokonaisverotus muodostuu yleensä melko korkeaksi progressiivisen ansiotuloverotuksen vuoksi. Erityisesti tilanteessa, jossa maatalouden nettovarallisuus on negatiivinen ja sekä yrittäjän päätoimesta saamat palkkatulot että sivutoimisen maatalouden tulot verotetaan yrittäjän ansiotulona, voi yrittäjän tuloveroprosentti muodostua hyvinkin korkeaksi. Kun maataloustoiminta eriytetään osakeyhtiön alle, kevenevät samalla sekä yrittäjän ansiotuloverotus että mautilan verotus.

Maatilayrittäjän on tärkeää analysoida tilakohtaisesti verotuksen nykytilaa ja yhtiöittämisen vaikutuksia verotukseen. Tuloverotuksen näkökulmasta optimaalinen yritysmuoto on hyvin mautilakohtaista. Keskeistä verotusta ja yhtiöittämistä pohdittaessa on tutkia yrittäjän ja tilan tarpeita, esimerkiksi sitä kuinka paljon veroja maksetaan nyt ja olisiko tuloverotuksen

näkökulmasta edullisempaa toimia osakeyhtiönä. Lisäksi yrittäjän tulee pohtia, kuinka paljon hän tarvitsee varoja henkilökohtaisiin menoihinsa, onko hänellä tilan ulkopuolisia tuloja vai onko tila hänen ainoa tulonlähteensä. Verotuksen kannalta optimaaliseen yritysmuotoon vaikuttaa myös tilan varallisuus- ja pääomarakenne, joka vaikuttaa esimerkiksi mahdollisuuteen nostaa huojennettua osinkoa tai hyödyntää pääomatulo-osuutta maataloudenharjoittajan verotuksessa. Yhtiöittämisen seurauksena myös maatalan kehittäminen saattaa helpottaa mahdollisesti keventyvän tuloverotuksen myötä.

Yhtiöittäminen ei välttämättä ole sellaisenaan ratkaisu maatalan kannattavuus- tai velkaantumisongelmiin, mutta sillä on mahdollista hakea hyötyjä esimerkiksi suurille tiloille, kannattaville tiloille tai sivutoimisille maatalousyrittäjille. Tyypillisesti yhtiöittämisellä saavutettavat hyödyt liittyvät tilan tuloverotukseen ja sen myötä edelleen kannattavuuteen, maksuvalmiuteen ja vakavaraisuuteen. Osakeyhtiö maksaa tuloksestaan 20 % suuruisen yhteisöveron, kun taas maataloudenharjoittaja maksaa veroa progressiivisen ansiotuloverotuksen mukaan. Mitä suuremmaksi yritystulo tai yrittäjän ansiotulot kokonaisuudessaan muodostuvat, sitä järkevämpää yhtiöittäminen yleisesti on. Kevyemmän verotuksen myötä yrityksen varoja voidaan kohdentaa esimerkiksi pääomarakenteen vahvistamiseen, luottojen poismaksuun, investointeihin ja tilan kehittämiseen. Yhtiöittäminen voi helpottaa myös tiloja, joilla nettovarallisuus on negatiivinen tai tiloja, joille on kertynyt piilevää verovelkaa. Negatiivisen nettovarallisuuden vuoksi maataloudenharjoittajan ei ole mahdollista hyödyntää pääomatulo-osuutta maatalousverotuksessa, vaan tulot verotetaan kokonaisuudessaan yrittäjän ansiotulona. Tämä voi luoda haasteita erityisesti sivutoimisille maatalousyrittäjille, joilla on ansiotuloverotuksen progressiivisuuteen vaikuttavia palkkatuloja tilan ulkopuolelta.

Taloudellisen asiantuntemuksen ja järkevän verosuunnittelun avulla on mahdollista kehittää maatalan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta pitkällä tähtäimellä yritysmuodosta riippumatta. Mikäli maatalan nettovarallisuus on hyvällä tasolla, voi maataloudenharjoittaja hyödyntää verotuksessa pääomatulo-osuutta, eikä yhtiöittäminen tuo välttämättä merkittäviä hyötyjä verotuksen näkökulmasta. Yrittäjä voi vaikuttaa liiketoiminnan kannattavuuteen ja tehokkuuteen osin myös omalla toiminnallaan. Esimerkiksi viljatilalla liiketoiminnan kannattavuuteen vaikuttavat suurella määrällä käytännön viljelytoimenpiteet, kuten maan kasvukunnosta huolehtiminen, optimaalinen viljelykierto,

satotasojen kasvattaminen, lannoituksen optimointi ja ylilannoituksen välttäminen sekä kasvinsuojeluaineiden optimaalinen käyttö. Investoinnit on syytä pitää järkevinä, eikä kannattamattomia investointeja ole perusteltua toteuttaa. Verovelan kerryttämistä on syytä välttää ja jokaisen maatalousyrittäjän on suositeltavaa toteuttaa pitkän tähtäimen verosuunnittelua.

Yhtiöittäminen ei välttämättä ole aina järkevää myöskään suurille, velkaisille, sivutoimisille tai investointeja tehneille tiloille. Yhtiöittämistä suunniteltaessa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon yrityksen tilanne sekä yrittäjän näkemykset ja tarpeet tapauskohtaisesti. Keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa käykö yrittäjä palkkatyössä tilanpidon ohella ja onko yrittäjällä ansio- tai pääomatuloja tilan ulkopuolelta, onko maatilain toiminta kannattavaa, millainen on tilan pääoma- ja varallisuusrakenne, onko osakeyhtiöstä tarkoitus nostaa palkkaa tai osinkoa, miten tilaa halutaan kehittää tulevaisuudessa ja onko tilalla tehty tai suunnitteilla isoja investointeja? Muun muassa tällaiset tekijät vaikuttavat merkittävästi yhtiöittämisen ja eri yritysmuotojen kannattavuuteen ja soveltuvuuteen. Yhtiöittämisprosessi on tämän vuoksi syytä suunnitella huolella alaan perehtyneiden talous-, laki- ja veroasiantuntijoiden kanssa, eikä yhtiöittämisen kannattavuuden suhteen ole olemassa yleispätevää ohjetta, joka soveltuisi kaikille tiloille.

## Lähteet

Agrimedia (2022). *Maatilasta osakeyhtiö – osa 1: Milloin se kannattaa?* Haettu 18.3.2022 osoitteesta: <https://www.agrimedia.fi/maatilasta-osakeyhtio-osa-1-milloin-se-kannattaa/>

Airaksinen, M., Pulkkinen, P. & Rasinaho, V. (2010). *Osakeyhtiölaki 1*. Talentum.

Ala-Kleemola, K. (2018). *Yhtiöittäminen kiinnostaa*. Käytännön Maamies 1/2018. Haettu 22.1.2022 osoitteesta: <https://kaytannonmaamies.fi/maatilan-yhtioittaminen-kiinnostaa/>

AlmaTalent. (2022a). *Käyttökate-%*. Haettu 15.3.2022 osoitteesta: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/kayttokate-prosentti/>

AlmaTalent. (2022b). *Liiketulos ja liiketulos-%*. Haettu 15.3.2022 osoitteesta: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/liiketulos-ja-liiketulos-prosentti/>

AlmaTalent. (2022c). *Omavaraisuusaste-%*. Haettu 15.3.2022 osoitteesta: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/vakavaraisuus/omavaraisuusaste-prosentti/>

AlmaTalent (2022d). *Tunnuslukuopas*. Haettu 14.9.2022 osoitteesta: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/>

Hannila, T. (2020). *Mitä on piilevä verovelka?* Finanssila Oy. Haettu 24.1.2022 osoitteesta: <https://www.finanssila.fi/mita-on-piileva-verovelka/>

Honkamäki, T. & Pennanen, M. (2010). *Yritysjärjestelyjen käsikirja – kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus*. WSOY.

Immonen, R. (2008). *Yritysjärjestelyt*. Helsinki: Talentum.

Immonen, R. & Nuolimaa, R. (2017). *Osakeyhtiöoikeuden perusteet*. 3. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Kaari, Päivi. (2020). *Miten sijoitustoimintaa verotetaan osakeyhtiössä?* Taloustaito-lehti. Haettu 5.3.2022 osoitteesta: <https://www.taloustaito.fi/Rahat/miten-sijoitustoimintaa-verotetaan-osakeyhtiössä/#82195366>

*Kirjanpitolaki* 30.12.1997/1336. Haettu 24.1.2022 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Kirjanpitolautakunta. (2019). *Maa- ja metsätaloutta harjoittavan osakeyhtiön varojen arvostamisesta toimintamuodon muutoksen yhteydessä*. Kirjanpitolautakunnan ohjeistus 2021/2019. Haettu 23.1.2022 osoitteesta: <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/kirjanpitolautakunnan-lausunto-maa-ja-metsataloutta-harjoittavan-osakeyhtion-varojen-arvostamisesta-toimintamuodon-muutoksen-yhteydessa>

Kirjanpitolautakunta. (2012). *Maatilaosakeyhtiön tilinpäätöksen laatimisesta*. Kirjanpitolautakunnan ohjeistus 2012/1894. Haettu 24.1.2022 osoitteesta: <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/maatilaosakeyhtion-tilinpaatoksen-laatimises-1>

Kirjanpitolautakunta. (2001). *Eläinten arvostaminen yhtiötettävän maatilan avaavassa taseessa*. Kirjanpitolautakunnan ohjeistus 2001/1644. Haettu 24.1.2022 osoitteesta: <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/elainten-arvostaminen-yhtioitettavan-maatilan-avaavassa-tasees-1>

KHO:2002:35 26.04.2002/982. Haettu 20.2.2022 osoitteesta: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2002/200200982>

KHO:1999:30 08.06.1999/1413. Haettu 20.2.2022 osoitteesta: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/1999/199901413>

Koponen, J. (2011). *Yrittäjän verokäsikirja*. 4. uudistettu painos. Helsinki: Verotieto Oy.

Lakari, T. (2012). *Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos*. 4. uudistettu painos. Verotieto.

*Laki varojen arvostamisesta verotuksessa* 22.12.2005/1142. Haettu 22.1.2022 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20051142>

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. (2019). *Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta*.

Helsinki: Alma Talent. Haettu 5.3.2022 osoitteesta: [https://verkkokirjahylly-almatalent-](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.utu.fi/teos/EAGBFXDTEB#kohta:Kirjanpito,((20)tilinp((e4))(e4)t((f6)s((20)ja((20)tili)

[fi.ezproxy.utu.fi/teos/EAGBFXDTEB#kohta:Kirjanpito,\(\(20\)tilinp\(\(e4\)\)\(e4\)t\(\(f6\)s\(\(20\)ja\(\(20\)tilinp\(\(e4\)\)\(e4\)t\(\(f6\)ksen\(\(20\)tulkinta\(\(20\)](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.utu.fi/teos/EAGBFXDTEB#kohta:Kirjanpito,((20)tilinp((e4))(e4)t((f6)s((20)ja((20)tilinp((e4))(e4)t((f6)ksen((20)tulkinta((20))

Leppiniemi, J. & Walden, R. (2019). *Tilinpäätös- ja verosuunnittelu*. Alma Talent. Haettu

24.1.2022 osoitteesta: [https://verkkokirjahylly-almatalent-](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.utu.fi/teos/BAXBBXATIGGDC#kohta:TILINP((c4))(c4)T((d6)S-)

[fi.ezproxy.utu.fi/teos/BAXBBXATIGGDC#kohta:TILINP\(\(c4\)\)\(c4\)T\(\(d6\)S-\(\(20\)JA\(\(20\)VEROSUUNNITTELU/piste:t3sX](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.utu.fi/teos/BAXBBXATIGGDC#kohta:TILINP((c4))(c4)T((d6)S-((20)JA((20)VEROSUUNNITTELU/piste:t3sX)

*Maatilatalouden tuloverolaki* 15.12.1967/543. Haettu 9.4.2022 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1967/19670543>

Malmgren, M. & Myrsky, M. (2020). *Elinkeinotulon verotus*. Alma Talent.

Manninen, O. (2021). *Yhtiöittäminen kiinnostaa maatalousyrittäjiä*. OP Media. Haettu

24.1.2022 osoitteesta: <https://www.op-media.fi/yrittajyys/yhtioittaminen-kiinnostaa->

[maatalousyrittajia/](https://www.op-media.fi/yrittajyys/yhtioittaminen-kiinnostaa-maatalousyrittajia/)

Ojala, I. (2014). *Maatilaosakeyhtiön verotus sisältää useita poikkeuksia*. Tilisanomat. Haettu

28.2.2022 osoitteesta: <https://tilisanomat.fi/verotus/maatilaosakeyhtion-verotus-sisaltaa->

[useita-poikkeuksia](https://tilisanomat.fi/verotus/maatilaosakeyhtion-verotus-sisaltaa-useita-poikkeuksia)

*Osakeyhtiölaki* 21.7.2006/624. Haettu 24.1.2022 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

Patentti- ja rekisterihallitus. (2021a). *Apportti osakeyhtiössä*. Haettu 27.12.2021 osoitteesta:

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/apporttiehto.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. (2021b). *Osakeyhtiön perustamisilmoitus*. Haettu 22.1.2022

osoitteesta: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>

*Perintö- ja lahjaverolaki* 12.7.1940/378. Haettu 9.4.2022 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378>

ProAgria. (2021). *Harkitsetko maatilasi yhtiöittämistä?* Haettu 24.1.2022 osoitteesta:

<https://www.proagria.fi/sisalto/yhtiomuotoinen-maatalous>

ProAgria. (2019). *Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. Onnistunut omistajanvaihdos-hanke.*

Haettu 20.2.2022 osoitteesta:

[https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/yhtymaopas\\_maa-  
\\_ja\\_metsatiloille\\_0.pdf](https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/yhtymaopas_maa-ja_metsatiloille_0.pdf)

Reku, J. (2021). Maatilan yhtiöittämien on vaikeaa ja kallista ja pistää tilan rahahanat tukkoon, väittävät kriitikot – talousasiantuntija hämmästelee "mitä ihmeellisimpiä väitteitä" ja kannustaa selvittämään tosiasiat. *Maaseudun Tulevaisuus*, 6.1.2021. Haettu 31.10.2021 osoitteesta: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/artikkeli-1.1283319>

Sillanpää, M.; Vahtera, V. & Koski, P. (2021). *Yhtiöoikeus*. Alma Talent. Haettu 30.4.2022

osoitteesta: [https://verkkokirjahylly-almatalent-  
fi.ezproxy.utu.fi/teos/GAIBGXCTDG#kohta:YHTI\(\(d6\)OIKEUS/piste:t2](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.utu.fi/teos/GAIBGXCTDG#kohta:YHTI((d6)OIKEUS/piste:t2)

*Tilintarkastuslaki* 18.9.2015/1141. Haettu 24.1.2022 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151141>

Tomperi, S. (2018). *Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu*. Sanoma Pro Oy.

*Tuloverolaki* 30.12.1992/1535. Haettu 22.1.2022 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>

Verohallinto (2022). *Veroprosenttilaskuri*. Haettu 5.3.2022 osoitteesta:

[https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-  
veroilmoitus/verokortti/veroprosenttilaskuri/](https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/verokortti/veroprosenttilaskuri/)

Verohallinto (2022b). *Milloin sukupolvenvaihdoksessa voi saada huojennuksen lahjaveroon?*

Haettu 5.4.2022 osoitteesta:

[https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/sukupolvenvaihdos-ja-huojennus-  
lahjaveroon/](https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/sukupolvenvaihdos-ja-huojennus-lahjaveroon/)

Verohallinto (2022c). *Osakeyhtiön ja osuuskunnan tuloverotus*. Haettu 15.4.20220 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/tuloverotus/>

Verohallinto (2021a). *Maatalouden nettovarallisuus*. Haettu 28.8.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/maatalousyrittaja/tuloverotus/maatalouden-nettovarallisuus/>

Verohallinto (2021c). *Arvonlisäveron verokausi ja sen muutokset*. Haettu 12.9.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/ilmoitus-ja-maksuohjeet/verokauden-muutos/>

Verohallinto (2021d). *Maatalousyhtymä*. Haettu 12.9.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/maatalousyrittaja/maatalousyhtyma/>

Verohallinto (2021e). *Tuloverotus – maataloudenharjoittaja*. Haettu 12.9.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/maatalousyrittaja/tuloverotus/>

Verohallinto (2021f). *Maatalousyhtymä*. Haettu 12.9.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/maatalousyrittaja/maatalousyhtyma/>

Verohallinto (2021g). *Ennakkoperintärekisteröinnin vaikutukset yritystoimintaan*. Haettu 12.9.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47881/ennakkoperintärekisteröinnin-vaikutukset-yritystoimintaan3/>

Verohallinto (2021h). *Maatalouden energiatuotteen valmisteveron palautushakemus verovuodelta 2021, täyttöohje*. Haettu 12.9.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/tayttoohjeet/energiatuotteen-valmisteveron-palautushakemus-verovuodelta-2020-tayttoohje/>



Verohallinto (2021i). *Osakeyhtiön ja osuuskunnan tuloverotus*. Haettu 22.1.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/tuloverotus/>

Verohallinto (2021j). *Osinko listaamattomasta yhtiöstä*. Haettu 22.1.2021 osoitteesta: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osingot/osingot-listaamattomasta-yhtiosta/>

Verohallinto (2020). *Työnantajan ottamien vapaaehtoisten riskihenkilövakuutusten verotus*. Haettu 28.2.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48521/tyonantajan-ottamien-vapaaehtoisten-riskihenkilovakuutusten-verotus/>

Verohallinto (2020b). *Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi*. Haettu 15.4.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48395/toimintamuodon-muutos-osakeyhtioksi2/>

Verohallinto (2020c). *Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa*. Haettu 15.8.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60519/osakeyhtiön-sukupolvenvaihdos-verotuksessa/>

Verohallinto (2019). *Metsävähennys*. Haettu 5.3.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49167/metsavahennys/>